

NA ÚVOD

V sobotu 28. marca 2009 sa v konferenčnej miestnosti Hotela Bonbón v Bratislave – Petržalke konala riadna konferencia notárov, na ktorej boli prednesené správy o činnosti prezídia, revíznej, disciplinárnej a vzdelávacej komisie Notárskej komory SR za uplynulý rok 2008.

Konferencia notárov bola oboznámená s rozpočtom komory a prezídium podalo návrhy na schválenie členského príspevku a príspevku do sociálneho fondu na rok 2009. Vzhľadom na zlepšenie funkcionality orgánov komory bola schválená novela Disciplinárneho poriadku a novela Organizačného poriadku komory, ktorá zriadila Medzinárodnú skupinu a Legislatívnu skupinu, s cieľom poskytnúť pomoc volebným orgánom komory pri plnení úloh v zahraničnej a legislatívnej oblasti.

Na konferencii notárov sa podľa prezenčnej listiny z celkového počtu 326 zúčastnilo 310 notárov, t.j. 95,09 % všetkých notárov, z toho 201 notárov bolo na konferencii zastúpených na základe plnomocenstva a len 109 notárov sa na konferencii zúčastnilo osobne.

Na našej konferencii, ktorá sa konala bezprostredne po zasadnutí prezidentov Hexagonály, sa zúčastnili vzácní hostia – prezident Notárskej komory Českej republiky Dr. Martin Foukal a prezident Maďarskej notárskej komory Dr. Adam Tóth, ktorí predniesli pozdravné príhovory.

JUDr. Martin Foukal úvodom ocenil výbornú spoluprácu medzi notárskymi komorami českej a slovenskej republiky, ako aj pokiaľ ide o spoločný postup v rámci registrov závetov, ktorý spočíva v úmysle vybudovať spoločnú sieť medzi našimi dvomi štátmi, zistiť funkčnosť tohto systému medzi našimi krajinami, ktoré sú zviazané nedávno minulou históriou a nezapájať sa zatiaľ do navrhovanej siete európskeho registra závetov ARERT. Následne pán prezident priblížil súčasnú situáciu, v ktorej sa nachádza české notárstvo. Uviedol, že NK ČR má uzavretú zmluvu o spolupráci s určitou PR agentúrou, ktorá monitoruje a podáva správy o všetkých legislatívnych snahách, ktoré sa môžu aj čo len okrajovo dotknúť notárstva, a vykonáva celkovú profesionálnu PR činnosť pre komoru.

„Dobré meno notárovi však nevybuduje žiadna agentúra, ale len každý z nás svojím správaním ku klientom, vystupovaním, na základe ktorého sa následne utvára aj obraz verejnosti o notárskom stave!“

Dr. Adam Tóth rovnako úvodom ocenil dobré vzťahy s NK SR. Zdôraznil potrebu spolupráce medzi malými štátmi ako sú Slovensko, Maďarsko, Česko a Slovinsko, ktoré sa stávajú silnými práve svojím spoločným postupom voči veľkým štátom.

Uviedol, že právne postavenie notárov v Maďarsku je iné ako na Slovensku. V Maďarsku spoločnosť vidí notárov ako prvostupňovú inštanciu v nesporových veciach. V dedičských veciach vydávajú notári samostatne všetky rozhodnutia. Ich úsilím je aj v budúcnosti prevziať čo možno najviac nesporevej agendy zo súdov. Za jeden z najväčších problémov označil vzťah s advokátmi a ich komorou. Pokiaľ ide o propagáciu činnosti notárov, zdôraznil potrebu pozitívnej medializácie notárstva, aby sa verejnosť dozvedela o našej činnosti a práci, ktorú vykonávame v jej záujme. V tejto činnosti je v Maďarsku nápomocná tiež profesionálna PR agentúra, pričom jednou z jej činností sú aj priame televízne vstupy, každý deň v sledovanom rannom vysielaní, kde sa niekoľko minút hovorí o notároch a ich práci. Pokiaľ ide o odmeny notárov, tie sa niekoľko rokov nemenili. Dali si vypracovať rozbor, v ktorom sa uvádza vyše 200 % inflácia od roku 1992, pričom odmeny notárov zostali nezmenené. V tejto veci chystajú legislatívne zmeny a návrh novej vyhlášky o odmenách.

Správu o činnosti Prezídia NKSR za rok 2008 predniesol prezident JUDr. Miroslav Duriš, PhD. Správu Revíznej komisie NK SR za rok 2008 predniesla predsedníčka Revíznej komisie JUDr. Anna Pčolová. Po nej Správu o činnosti Disciplinárnej komisie NK SR za rok 2008 predniesol jej predseda JUDr. Štefan Demian a následne predsedkyňa vzdelávacej komisie JUDr. Emília Dostálová pokračovala so svojou Správou o činnosti Vzdelávacej komisie NK SR za rok 2008. Následne JUDr. Ľubomír Ondov požiadal predsedu návrhovej komisie, aby predniesol návrh uznesenia.

Konferencia notárov vzala prednesené správy na vedomie a s ich podrobným znením sa môžu notári oboznámiť na webovej stránke komory.

Po prednesení správ členka prezídia JUDr. Eva Pršebice oboznámila konferenciu s rozpočtom NK SR za rok 2008 a následne člen prezídia JUDr. Ivan Lošonský, PhD. predniesol návrh výšky členského príspevku a príspevku do Sociálneho fondu notárov na rok 2009, obidva v nezmenenej výške s predchádzajúcim rokom s prerátaním na novú menu. Splatnosť príspevkov stanovila konferencia do 31. mája 2009.

Konferencia notárov výšku členského príspevku a výšku príspevku do Sociálneho fondu na rok 2009 v súlade s návrhom prezídia komory, všetkými hlasmi jednomyseľne schválila.

Konferencia následne schválila návrh JUDr. Ivana Macáka, notára v Bratislave v súvislosti s informačnými tabuľkami notárov (rozmary...), pričom však viceprezident Dr. Karol Kovács zdôraznil, že verí v etiku notárov, ktorí nebudú navrhované ustanovenie zneužívať, pretože inak bude musieť prezídium vyvodiť dôsledky.

Členka prezídia JUDr. Soňa Böhmová predniesla návrh na doplnenie Organizačného poriadku na doplnenie § 63 ods. 2 písm. b) o finančnú skupinu skladajúcu sa z piatich členov a jej kompetencie, ktoré by spočívali v kontrole vynakladaných financií. Vzhľadom na tento pre väčšinu zúčastnených prekvapivý návrh JUDr. Ľubomír Ondov, ktorý viedol rokovanie konferencie, vyzval predsedníčku revíznej komisie JUDr. Annu Pčolovú, aby sa vyjadrila k návrhu, keďže ide o zásah do kompetencií revíznej komisie. K návrhu sa vyjadril aj viceprezident JUDr. Karol Kovács, pričom z obidvoch vyjadrení vyplynulo, že revízna komisia nezistila porušenie predpisov v hospodárení s majetkom komory, a preto kreovanie takejto skupiny nemá svoje opodstatnenie, keďže podľa Notárskeho poriadku s financiami hospodári prezídium komory a kontrolnú činnosť vykonáva revízna komisia. Navyše, v rámci samého prezídia sú finančnými záležitosťami poverení jeho členovia Dr. Pršebice a Dr. Lošonský, ktorí si riadne plnia svoje povinnosti v spolupráci s účtovnou firmou komory.

Návrh Dr. Soni Böhmovej na doplnenie Organizačného poriadku o finančnú skupinu nebol schválený.

JUDr. Božena Loneková predniesla konferencii návrh 11. bodu programu – Návrh na zrušenie časti uznesenia Prezídia NK SR č. 188/2008 z 5. decembra 2008 o zmene sídla notárskeho úradu, ktorý konferencia schválila.

Vážení kolegovia!

Pri počtoch notárov z prezenčnej listiny musím skonštatovať, že je poľutovaniahodné, ak niektorí naši kolegovia – notári svojím prístupom nejavia žiadny, resp. len veľmi malý záujem o spoločné veci týkajúce sa ich stavovskej organizácie, a tým v konečnom dôsledku aj o svoje vlastné záležitosti, ktoré sa ich bezprostredne dotýkajú.

Myslím, že nemusím osobitne pripomínať, že účasť na konferencii notárov je povinná!

Máme, bohužiaľ, medzi sebou aj takých kolegov, ktorý svoj „záujem o veci verejné“ prejavujú tak, že sa pravidelne už celé roky nezúčastňujú na žiadnej z konferencií, na druhej strane z tohto miesta chcem poďakovať tým kolegom, ktorí sa „vyzbrojením“ množstvom hlasov od kolegov zúčastňujú pravidelne na všetkých konferenciách notárov a napomáhajú zvoleným orgánom komory pri plnení ich úloh. Veď keby nebolo týchto zodpovedných ľudí, konferenciu by si robilo prezídium komory same pre seba, samozrejme, s lístkami na počet 326 hlasov.... Smutná predstava...

*JUDr. Miroslav Duriš, PhD.
Prezident NK SR*

• ČLÁNKY •

ÚLOHA NOTÁŘSTVÍ V MODERNÍ SPOLEČNOSTI

JUDr. Martin Foukal

prezident NK ČR

JUDr. Miloslav Jindřich

viceprezident NK ČR

Príspevok zaznel ako spoločné diskusné vystúpenie na VI. Celostátni notárske konferenci v ríjnu 2008 v Prahe, bol publikovaný v Ad Notam, č. 6/2008, str. 212 – 217.

Jindřich

Vážení hosté, milé kolegyně a kolegové!

Již více než patnáct let uplynulo od nastoupení naší cesty k obnovení českého notářství. Dnes snad již můžeme konstatovat, že i přes nutnou a stálou jeho obhajobu, nebo snad právě proto, se podařilo notářství vrátit do jeho přirozených pozic. Postupně jsou mu svěřovány pravomoci k jeho tradičním úkolům, a nelze nevnímat, že jejich důsledným, nekonfliktním plněním dochází k *upevňování jeho prestiže*. Je důstojným partnerem ostatních právnických profesí. Jeho místo při realizaci práva je vedle soudnictví a advokacie nezastupitelné. Je všeobecně respektováno. České notářství tak navázalo na své historické tradice a zařadilo se důstojně mezi notářství zemí, ve kterých nebyl přirozený vývoj přerušen. Etablovalo se v mezinárodních notářských organizacích a získává v nich *výrazné postavení*. Je připraveno na výzvy současnosti, na moderní způsob poskytování právních služeb s použitím nových komunikačních technologií.

Ano, připomínáme si v těchto dnech pro nás nepochybně významné jubileum. Na druhou stranu, je stále více zřejmé, že již nastupující generace notářů bude státní notářství vnímat jen jako epizodu, jako slepou cestu ve vývoji této světové instituce, jejíž počátky sahají až do starověkého Říma a na jehož jedno významné historické období u nás jsme dnes před chvílí vzpomněli. Lze proto předpokládat, že již brzy nebude příliš důvodné vzpomínat rok obnovy notářství, ale přirozeně jeho vznik, který se odvozuje v českých zemích od založení Notářské školy v Praze na

Vyšehradě v roce 1270 Henriciem z Isernie, kancelářem a notářem krále Přemysla Otakara II. Minulost však není a nemůže být jen nostalgie. Minulost je a musí být především zdrojem poučení a inspirací pro další vývoj, neboť jak říkal Winston Churchill „Čím dále vidíme zpět, tím dále se můžeme dívat vpřed“.

Z minulosti víme, že rozvoj notářství nastal v dynamickémdevatenáctém století, uplatňováním nových principů v právních systémech, které přinesla Velká francouzská revoluce. Všeobecným uplatňováním zásady rovnosti se notářství otevřelo celé občanské společnosti. Začala se rozvíjet jeho stěžejní zásada – zásada nestrannosti a notářství se stalo všeobecnou službou. Vyvinula se základní funkce notářství, jako instituce působící k předcházení sporům. Toto novodobé veřejné notářství, které jako nestranná právní služba působí nyní ve více než 70 zemích světa, se postupně stalo jedním z pilířů kontinentálního právního systému.

Foukal

Ano, můžeme obdivovat minulost, a možná být v mnoha ohledech spokojeni s přítomností. Jak však notářství odpoví na výzvy současnosti a budoucnosti? Není jeho potenciál pro nastupující potřeby vyčerpán? **Může vůbec notářství nabídnout něco nového?**

Jindřich

Notářství dokazuje, že je velmi přizpůsobivé, že i při neměnnosti jeho stěžejních zásad a snad právě proto, bylo schopné plnit své úkoly v každé, právu přející době. V takové době, i přes mnohé oprávněné výhrady k tomuto tvrzení, právě dnes žijeme. Základní principy notářství nejsou nehybné, rozvíjejí se a při realizaci práva nabízejí další a další možnosti. Navíc se stále více ukazuje,

- že občanská společnost si umí řešit své záležitosti sama, bez přímé ingerence státu

- že v různých oblastech je působení státních orgánů těžkopádné, nepružné a drahé; potlačuje autonomii vůle, brzdí nejen obchody, ale i přirozené uspořádání soukromoprávních vztahů, a tak celkově nepřeje pozitivnímu celospolečenskému vývoji.

Ukazuje se, že přenesení pravomocí státu na soukromé subjekty s ponecháním státního dohledu na výkon pravomocí a stanovení pravidel jejich výkonu, je nejen pro stát ekonomicky výhodné, ale především je i velmi spravedlivé, neboť jejich výkon nezatěžuje všechny daňové poplatníky, ale jen ty, kteří je požadují, ty kteří je potřebují.

Ukazuje se, že toto přenesení pravomocí je vysoce efektivní. Vzpomeňme například výkon exekuční činnosti soudními exekutory, která odsouává zcela na okraj zájmu exekuci soudní.

Co tedy notářství dnes nabízí?

Notářství nabízí především méně státu.

Notářství nabízí již nejen tradiční jistotu a garanci, ale současně i rychlost a komplexnost.

Notářství nabízí právní službu pro každého.

Pokusme se tyto obecné teze promítnout konkrétně do našich podmínek.

Foukal Ano, méně státu a více notářství. Je pochopitelné, že čím více budou notáři působit při uspořádávání soukromoprávních vztahů, tím méně bude sporů, tím méně bude stát do těchto vztahů zasahovat. Obligatorní působení notářů by proto bylo vhodné rozšířit do dalších oblastí práva. Zejména se nabízí možnost následovat státy, jako je Francie, Německo, Španělsko, Itálie, Polsko a další, ve kterých notáři vykonávají povinnou preventivní kontrolu při převodech nemovitostí. Rozšiřování výlučných kompetencí notářů však u nás naráží na jiné, konkurenční zájmy a je stále obtížněji realizovatelné. V této souvislosti je třeba připomenout, že od obnovy notářství se podařilo prosadit, nikoli však jako samozřejmost, povinné notářské zápisy pro smluvní modifikace společného jmění manželů, zásadním způsobem v právu obchodních kapitálových společností a družstev, pro zástavní smlouvy ohledně zástavních práv, které se zapisují do Rejstříku zástav, pro osvědčování průběhu nedobrovolných dražeb a ustavujícího shromáždění společenství vlastníků bytových a nebytových jednotek. Jestliže je obtížné prosadit nové výlučné kompetence, je třeba uvažovat nad tím, jak

ještě více zvýraznit výhody notářských zápisů a zakotvit je do právní úpravy tak, aby výběr notáře byla přirozená volba.

Je též jisté, že pro snížení soudních sporů by měla nemalý význam změna chápání notářského zápisu jako exekučního titulu v tom směru, aby exekučním titulem byl přímo notářský zápis o hmotněprávním úkonu, jako je to obvyklé v jiných zemích. Nejen následná dohoda o splnění již existujícího závazku se svolením k vykonatelnosti notářského zápisu, která se málo uplatňuje vzhledem k logicky malé ochotě dlužníka ji uzavřít. V takovém případě lze dovodit, že spor by nepřicházel v úvahu vůbec, neboť „by již byl vyřešen“. Byl by vyřešen v notářském zápisu. Nebude-li například zaplácena ve sjednané době kupní cena dle kupní smlouvy ve formě notářského zápisu, nalézací sporné řízení odpadá – následuje ihned exekuce. Lze kvitovat, že ministerstvo spravedlnosti v tomto smyslu již akceptovalo návrhy NK ČR. V návrhu zákona, kterým se mění občanský soudní řád a další zákony, mimo jiné i notářský řád – tzv. „souhrnná novela“, a který nyní projednává parlament, je v notářském řádu upraven jako exekuční titul i notářský zápis o hmotněprávním úkonu, který navíc může být i jednostranný. Tím bude takový notářský zápis uveden do souladu s pojetím evropského exekučního titulu podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. 4. 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky.

Jindřich

Ano, toto jsou tradiční možnosti notářských služeb a je třeba stále nabízet jejich rozšiřování do dalších oblastí práva.

Položme si však k této tezi několik možná na první pohled překvapivých a provokativních otázek.

1. Musí soudy rozhodovat ve všech nesporných věcech? Musí být vůbec o nich vedeno řízení u soudu? Není zde místo pro notářství?
2. Musí soudy a správní orgány při zápisech do veřejných seznamů přezkoumávat notářské listiny?
3. A pojďme ještě dále. Musí zápisy na základě notářských zápisů provádět do veřejných seznamů orgány, které je vedou?

Nemohl by je provádět přímo notář?

Zkusme si na tyto otázky odpovědět a nabídnout nová řešení.

1. Tak tedy – je rozhodování soudů nezbytné ve všech nesporných věcech?

Foukal

Lze mít za to, že *soudy mají především rozhodovat spory a proto není nezbytné, aby rozhodovaly ve všech nesporných věcech*. Příkladem může být nová úprava **řízení o dědictví navrhovaná v již zmíněné souhrnné novele. Podle této úpravy nejenže pověřený notář povede řízení jako dosud, ale bude vydávat téměř všechna rozhodnutí, včetně rozhodnutí ve věci. V podstatě, jednoduše řečeno, soud pouze notáři předá pověření a úmrtní list zůstavitele a po skončení řízení převezme od notáře spis k založení do soudní spisovny. Ponechme stranou úvahu, zda v budoucnu by bylo možno uvažovat i o úplné „odluce“ dědictví od soudu, svěřením dědictví notářství zcela, a zkusme příklad řízení o dědictví aplikovat i na některá jiná řízení. Co například řízení o rozvodu manželství?**

Jindřich

Řízení o rozvodu manželství je samozřejmě řízení sporné. Jde-li však o *řízení o tzv. dobrovolném rozvodu* podle § 24a zákona o rodině, lze dovést jeho faktickou nespornost. Soud přece jen shromáždí předepsané dokumenty, konstatuje shodu manželů ohledně lhůty, po kterou spolu jako manželé nežijí a manželství rozvede. Dokumenty a souhlasně tvrzené skutečnosti nezkontroluje. Je nepochybné, že toto vše by mohl vykonat nestranný notář. V první fázi legislativního řešení na základě pověření soudu, obdobně jako v řízení o dědictví. Tato úprava by vyžadovala technicky jednoduchou změnu zákona o rodině a občanského soudního řádu. NK ČR má legislativní řešení, které je připraveno v paragrafovém znění.

Nepochybně při hlubší analýze by bylo možno dojít k závěru, jaká nesporná řízení by bylo možno přenést na notářství, popřípadě je alespoň působením notářů zjednodušit.

Foukal

Určité zjednodušení řízení by bylo možné například v řízení o ustanovení opatrovníka osobě nezpůsobilé k právním úkonům. Proč musí soud sám vyhledávat vhodné osoby pro ustanovení opatrovníka, proč musí být v této souvislosti obtěžovány městské a obecní úřady, když by si

opatrovníka mohl určit sám nezpůsobilý? Samozřejmě, že ne poté, když již nemá způsobilost toto učinit. Je však stále více případů, kdy je znám postup určitých nemocí a předpokládá se, že tato skutečnost nastane. Je přeci velmi spravedlivé a etické umožnit takové osobě výběr opatrovníka – toho kdo, bude spravovat jeho nejen majetkové, ale i veškeré ostatní záležitosti. Takovému člověku by pak soud mohl tohoto opatrovníka ustanovit i bez návrhu, již v rámci řízení o zbavení způsobilosti k právním úkonům. Osobu určenou opatrovníkem, by soud zjistil z neveřejné evidence vedené NK ČR, přičemž zápis do evidence by provedl notář, který by o určení osoby, která má být opatrovníkem, sepsal povinný notářský zápis. Tato obligatorní přísná forma je žádoucí nejen vzhledem k režimu evidence, ale především proto, že se jedná o závažné rozhodnutí, které na rozdíl od závěti nebude účinné až po smrti pořizovatele, ale závazně bude působit za jeho života a půjde o správu všech jeho záležitostí. Takové rozhodnutí mnohdy již nebude moci pořizovatel změnit, neboť se stane brzy poté nezpůsobilým. U takového rozhodnutí se nepředpokládá, že by muselo být z nějakých důvodů jako např. závěť učiněno neodkladně a tak že by z důvodu neodkladnosti nemohlo být učiněno ve formě notářského zápisu. Forma notářského zápisu s povinným řádným poučením notáře při pořizování takové listiny zvláště o jejích důsledcích značně omezí i rizika možného nesvobodného rozhodnutí a omylu, nehledě na průkaznost jejího obsahu. Tato forma též zajistí, že listina nebude ztracena nebo založena, což u budoucího nezpůsobilého lze předpokládat. Také v tomto případě má NK ČR legislativní řešení inspirované belgickou úpravou připraveno v paragrafovém znění.

A nyní pojďme ke druhé otázce, kterou jsme si v této tezi vytýčili.

Je tedy opravdu nezbytné, aby bylo vedeno řízení o přezkumu veřejných notářských listin, na základě kterých se má provést zápis do obchodního rejstříku nebo do katastru nemovitostí?

Jindřich

Podle současné právní úpravy ohledně zápisů změn do obchodního rejstříku je sice vedeno řízení i o zápisech podložených příslušným notář-

ským zápisem, avšak skutečnosti uvedené v notářském zápisu nebo v něm osvědčené již soudnímu přezkumu nepodléhají. Při přijímání této úpravy se dospělo k závěru, že dvojí přezkum je nadbytečný a tudíž i neekonomický. Současnou úpravou byl sice odstraněn dosavadní nadbytečný dvojí přezkum, avšak přesto je vedeno řízení, které bez přezkumu ztrácí význam a zbytečně svými formalismy zdržuje vlastní zápis. Sice se značně zkrátila doba řízení, avšak stále je určitá nežádoucí prodleva od vlastního úkonu, přes podání návrhu na zápis, po dobu než je vydáno rozhodnutí soudu, jeho právní mocí až k provedení faktického zápisu. Nehledě na to, že stanovení lhůty pro rozhodnutí lze obejít tím, že je vydáno rozhodnutí po stanovené lhůtě a uvede se v něm datum před uplynutím lhůty.

Jestliže tedy nedochází k přezkumu skutečností uvedených a osvědčených v notářském zápisu, je otázkou, zda má být vůbec v takových případech řízení vedeno. Zda by nestačilo, aby soud zápis ve stanovené lhůtě provedl bez usnesení, jen na základě notářského zápisu, ve kterém by bylo uvedeno navíc výslovně, jaký zápis se má provést.

Foukal

Na rozdíl od soudu v soudním řízení ve věcech obchodního rejstříku, katastrální úřad ve správním řízení o povolení vkladu věcného práva do katastru nemovitostí notářský zápis o příslušné smlouvě, na základě které má být vklad proveden přezkoumává. Tato úprava není přinejmenším logická. Jestliže se dospělo k závěru, že v soudním řízení není přezkum notářských zápisů nutný, proč je to třeba v řízení správním?

Podle současné právní úpravy v občanském zákoníku věcné právo (vlastnické právo, zástavní právo, předkupní právo a právo odpovídajícího věcnému břemenu) na základě smlouvy, vzniká vkladem do katastru nemovitostí. *Vklad je faktický úkon katastrálního úřadu, kterým je právo zapsáno do katastru nemovitostí, je to vlastní zápis.* Tomuto zápisu předchází návrhové řízení o povolení vkladu vedené před katastrálním úřadem a vklad je proveden poté, kdy je povolen rozhodnutím katastrálního úřadu. Katastrální úřad svým právním oddělením přezkoumá návrh a příslušnou smlouvu a jsou-li splněny podmínky stanovené pro vklad v § 5 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, vklad v předem *neznámé* době povolí a jiné oddělení

provede vklad. *Vlastní zápis vkladu je tak řízením o jeho povolení logicky značně zdržován.* Navíc povolení vkladu není garancí platnosti smlouvy a vkladové řízení není a ani nemůže být přezkumem z tohoto hlediska. Není tak zajištěno, že věcné právo zapsané po následné kontrole smlouvy katastrálním úřadem vkladem nemůže být zpochybněno. Není vyloučeno, že smlouva, na základě které byl vklad povolen bude prohlášena soudem za neplatnou. Vklad na základě relativně neplatných smluv (např. smlouva o převodu nemovitosti ve společném jmění manželů bez souhlasu některého z nich) je běžným jevem.

Je tedy otázkou, zda i v případě, kdy je smlouva sepsána veřejnou listinou odbornou osobou – notářem, kterou stát jmenuje právě pro sepisování takových listin, je třeba následný přezkum právníkem katastrálního úřadu. *Zda je v těchto případech dvojí přezkum důvodný.* Zda i v těchto případech ten, kdo zvolil za své peníze sepsání smlouvy státem jmenovaným a za správnost odpovědným odborníkem, má ještě platit státu za následné jemu nic negarantující přezkoumání smlouvy. Samozřejmě zrovna tak smlouva sepsaná notářem může být chybná. Proč však má být následným přezkumem notář fakticky zbavován své odpovědnosti? Notář je povinen odmítnout úkon, odporuje-li obecně jakémukoli zákonu – jinak ho musí učinit. Z tohoto pohledu je se jeví přezkum smlouvy notářem nutně i z jiných hledisek, než jen uvedených v § 5 již uvedeného zákona, jako komplexnější. Navíc se jedná o kontrolu mnohem cennější, kontrolu preventivní.

Jindřich

Právě z těchto racionálních důvodů by bylo nanejvýš vhodné, aby notářské zápisy o smlouvách o věcných právech k nemovitostem, tak jako jiné veřejné listiny, nebyly katastrálním úřadem v řízení o povolení vkladu přezkoumávány. Je nutno vzít v úvahu i to, že stát, s plným regresem vůči notáři, primérně odpovídá za to, že listina sepsaná notářem je v souladu s právními předpisy, tedy že případná škoda způsobená notářem chybně sepsanou listinou bude uhrazena v plné výši, i když bude vyšší než je pojištění notáře a výše jeho majetku.

Jak by se mělo v tomto případě postupovat? Především nelze než zatím zachovat režim vkladu. Není totiž vůle měnit současné nabývání věcných práv na základě titulu a následně modu, kterým je právě vklad. Přitom toto pojetí, podle

mého názoru v moderním právu překonaný princip, vzniklý ve středověku k ochraně téměř neměnného vlastnictví půdy a používaný prakticky jen ve středoevropském prostoru, nevyhovuje dnes zejména pro svoji nepružnost a pro své zaměření na ochranu převodce, když nyní je logicky z hlediska požadavku na rychlost obchodů preferována ochrana nabyvatele. Tak tedy vklad zůstává. Lze však odstranit předcházející přezkoumání. Právní účinky vkladu by nastaly doručením stejnopisu notářského zápisu příslušnému katastrálnímu úřadu. Jak již bylo zmíněno, obdobně bez řízení, faktickým vkladem dochází ke vzniku zástavního práva zapisovaného do Rejstříku zástav. A z hlediska posuzování listiny katastrálním úřadem, půjde o podobný režim jako u zápisu záznamem, kterým se ostatně bez přezkoumání provádí do katastru nemovitostí téměř tolik zápisů jako vkladem. Předpokladem takového postupu je výslovný souhlas smluvních stran s vkladem práva do katastru, projevený v notářském zápisu. Notář, který takovou listinu sepiše, přezkoumá, zda byly splněny podmínky vkladu podle § 5 zákona o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem a po splnění podmínek vkladu předloží katastrálnímu úřadu bez zbytečného odkladu stejnopis notářského zápisu. Katastrální úřad bez řízení poté, co zjistí, zda předložená listina je bez chyb v psaní nebo počtech a bez jiných zřejmých nesprávností, provede jen faktický zápis tak, jako v případě záznamu. Při použití takového způsobu nepochybně dojde i ke zrychlení převodu a vzniku věcných práv, zvláště po zavedení elektronického stejnopisu notářského zápisu.

Také v tomto případě NK ČR připravila v paragrafovém znění legislativní řešení. V současné době projednává poslanecká sněmovna návrh zákona obsahující novelu zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných práv k nemovitostem a současně také novelu zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, která navrhuje nehorázné zvýšení poplatku z návrhu na vklad, počítaného nově podle počtu převáděných budov a parcel, za každou nemovitost 500 Kč. Při projednávání návrhu tohoto zákona minulou středu v Ústavně právním výboru byl podán pozměňující poslanecký návrh, který podnítila Notářská komora a jehož obsah jsem v podstatě nyní uvedl. Bohužel návrh nebyl tímto výborem doporučen k projednání v plénu, zejména též pro odpor Českého katastrálního a zeměměřičského úřadu. Žádný odborný či jiný racionální důvod nebyl přednesen, nijak po odborné a funkční strán-

ce nebyl návrh zpochybněn. Prý se však jedná o úpravu předčasnou, neprodiskutovanou a podle mnohých přítomných poslanců hlavně přinášející další výhody notářům, což jak z diskuse bylo zřejmé, bylo chápáno téměř jako jediné negativum. Lze jen s údivem konstatovat, že tento důvod je tak podstatný, že značně převyšuje objektivní výhody a pozitiva tohoto návrhu, které nebyly nijak zpochybněny a byly dokonce vítány. Nicméně podáním tohoto návrhu byla otevřena debata o tomto problému, dokonce se začala o tuto možnost zajímat i média. Předsedou Ústavněprávního výboru Markem Bendou byl navržen všem zúčastněným seminář na půdě poslanecké sněmovny s tím, že lze hledat vzájemně přijatelná řešení bez ohledu na návrh nového občanského zákoníku, s možností samostatné úpravy a s možností jejího přijetí před účinností tohoto zákoníku. V této souvislosti je nutno zmínit, že v připomínkovém řízení při projednávání návrhu občanského zákoníku se podařilo prosadit alespoň kompromisní řešení. Očekává se, že Ministerstvo spravedlnosti bude předkládat návrh zákoníku k projednání Legislativní radě vlády pouze již v jedné variantě, a to sice s vkladovým principem, avšak bez přezkoumání listiny, bude-li sepsána notářem nebo advokátem.

A nyní odpovíme na třetí otázku k této tezi

3. Musí zápisy provádět do veřejných seznamů jen orgány, které je vedou?

Foukal

Vezměme nejdříve obchodní rejstřík. Jak již bylo uvedeno již nyní se nepřezkoumávají skutečnosti vedoucí k zápisu do rejstříku, které jsou podloženy notářským zápisem. Navrhujeme, aby nebylo v tom případě vedeno řízení a tento návrh je důvodný. Za těchto okolností je možné dovést myšlenku až dokonce a stanovit, aby zápisy do rejstříku prováděli přímo notáři. Notář sice bude mít přímý vstup do rejstříku vedeném soudem, avšak tento vstup bude transparentní, bude znamenán a uznáván elektronický podpis notáře bude předpokladem podle zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi. Toto řešení lze opět přirovnat k současným zápisům zástavního práva notáři do Rejstříku zástav. Také zde vede rejstřík někdo jiný – NK ČR – než ten, kdo na svoji odpovědnost za chyby a případnou prodlevu zápis provádí. Notáři navíc jsou členy regionálních komor, nikoli této komory.

I pro tuto možnost Notářská komora České republiky připravila v paragrafovém znění legislativní řešení.

A rozvedme dál tuto úvahu – Musí vůbec vést obchodní rejstřík vést soudy?

Ne všude jsou obchodní rejstříky vedené soudy. Byli by shledány naše návrhy důvodné a opodstatněné, schopné realizace, úloha soudu by byla při vedení rejstříku minimalizována. Za těchto okolností by bylo možno zbavit soudy této zatěžující agendy, nehledě na to, že by se stát zbavil nemalých výdajů. Za předpokladu elektronického obchodního rejstříku, se sbírkou listin jen v elektronické podobě a se zápisy prováděnými jen notáři, je možné nabídnout, aby tento rejstřík vedla NK ČR. Písemnosti uložené nyní ve sbírce listin jen v listinné podobě by zůstaly uložené přechodně u soudu a postupnou konverzí by byly převedeny do sbírky elektronické.

Jindřich

A nyní, jde-li o zápisy do *katastru nemovitostí*.

Za předpokladu, že by se u nás zrušil vkladový registrační princip a prosadila se moderní konsensuální zásada, na základě které se nabývá právo samotnou smlouvou s účinky vůči třetím osobám zápisem do veřejného seznamu, tedy u nás do katastru nemovitostí, s povinnou preventivní kontrolou notářem, což dosud není vyloučeno, bylo by možné a účelné, aby i v tomto případě byly prováděny zápisy notářem. Samozřejmě na jeho plnou odpovědnost nejen smluvním stranám, ale i třetím osobám. Zápisy by byly prováděny elektronicky, bez zbytečného odkladu po účinnosti smlouvy a tak v podstatě by se setřel rozdíl mezi konsensuálním a vkladovým principem. Tento návrh NK ČR uplatnila v komplexní podobě v připomínkovém řízení k návrhu občanského zákoníku. Toto progresivní řešení, které se již začíná uplatňovat ve Francii či Estonsku, sice v rámci projednávání návrhu občanského kodexu zachováním vkladového principu nebylo akceptováno, avšak jak je již nyní zřejmé, debata v dalším legislativním procesu o příklonu ke vkladovému či konsensuálnímu principu bude nepochybně pokračovat.

Vraťme se však k dalším nabídkám, které jsme učinili. Další teze zněla, že „**notářství nabízí již nejen tradiční jistotu a garance, ale současně i rychlost a komplexnost**“.

Dnes při zachování a posilování tradičních jistoty a garance, notářství skutečně může nabízet i rychlost a komplexnost notářských služeb.

Uvedli jsme, že není třeba následného přezkumu notářských listin. Uvedli jsme aktivní úlohu notáře při zápisech údajů a práv do veřejných seznamů. K tomu přistupují stávající a budoucí pravomoci notáře v rámci elektronické komunikace, přístupu do informačních systémů veřejné správy vůbec, vydávání ověřených výstupů z těchto systémů, provádění autorizované konverze písemností z listinné podoby do podoby elektronické a naopak, komunikace s orgány veřejné správy jen v elektronické podobě, zahrnutí notářů jako kontaktních míst do projektu Czech-POINT a v neposlední řadě vydávání elektronického stejnopisu notářského zápisu.

V minulosti vždy platilo – notář a listina jedno jest. Proto byla nastolena otázka, jak se notářství vyrovná s nezadržitelným nástupem elektronizace, s trendem běžných a v budoucnu zcela jistě jedině reálně možných a i mezinárodně politicky prosazovaných elektronických obchodů? S elektronizací všeho a všech? Lze již nyní konstatovat, že se hluboce mýlil každý, kdo předvídal, že nástupem elektronizace, kdy postupně papír ztrácí své postavení nosiče dat, ztratí notářství své opodstatnění a nastane jeho soumrak. Je příznačné, že i když se logicky notářství elektronizace nelíbí, dokáže se jí nejen přizpůsobit, ale i ji využít k jeho novému rozvoji, ku prospěchu jeho uživatelů. *Notářství totiž není jen forma, jen prostředek, notářství je především vzácná, jedinečná idea, kterou lze realizovat v jakékoliv podobě.* Jak jsme již naznačili, elektronická média umožňují ještě více uplatňovat jeho přednosti, přinášejí další možnosti, umožňují ještě více garantovat notářství, umožňují jeho nečekaný rozvoj, umožňují provést k notářským úkonům servis, nezávislý na jiných subjektech, úřadech a státních orgánech – notářská služba se stává komplexní. Navíc k tradičním jistotám garantovaným uplatňováním principů notářství, především zásady nestrannosti, přistupuje i tolik nyní požadovaná rychlost právní služby. Umožňuje tím, že notářství velmi rychle absorbovalo všechny požadavky elektronizace. Touto rychlou elektronickou cestou lze opatřit téměř veškeré podklady potřebné pro notářské úkony a tak poskytnout notářskou službu bez zbytečného odkladu po žádosti o její provedení. Následně, zvláště budou-li realizovány uvedené návrhy, je možné ihned provést zápisy do veřejných seznamů.

Foukal

Úplnost a rychlost notářské služby by však neměla být jen možnost. Je samozřejmě třeba především docílit zahrnutí do platné právní úpravy našich zde uvedených návrhů. Na druhou stranu již nyní je možno a třeba dodat, že nutno, přistupovat k notářské službě z hlediska jejího uplatňování notáři v její komplexnosti. Notář by měl mít nikoli jen možnost, ale povinnost provést v rámci notářské služby veškeré úkony související. Od obstarání potřebných podkladů pro notářský úkon, přes pořízení všech doprovodných listin až po případné zastoupení. V komplexnosti je jedinečná přednost. Nebude-li notářská služba rychlá a úplná, nebude-li stačit poptávce, bude brzdícím elementem a nastolí úvahy o tom, jak ji odstranit, popřípadě nahradit. Její výhody budou potlačeny. Nepůjdou-li notáři komplexnosti vstříc nebo budou-li se jí dokonce vyhýbat nebo vyhýbat se dokonce i některým na první pohled nepříliš lukrativním notářským agendám, lze již nyní odhadnout důsledky. Příkladem může být klasické ověřování listin a podpisů. Vzhledem k tomu, že notáři nestačili nebo lépe někteří ani nechtěli stačit poptávce, bylo umožněno nejdříve ověřovat podpisy advokátům a nyní od 1. 7. 2009 se dostává této kompetence Hospodářské komoře a poštám. Těm je umožněno i provádět vidimaci a vydávat jako veřejné listiny ověřené výstupy z informačních systémů veřejné správy. Můžeme nyní jen marně namítat teoretickou nesmyslnost takové úpravy nemající obdoby v kontinentálním právu nebo to, že spíše mělo být omezeno používání ověřování podpisů a zabráněno tak inflaci takových ověřování. Tato úprava naznačuje, že nic není definitivně určeno. Je to precedentní úprava, vedoucí i k tomu, že v návrhu občanského zákoníku se nahrazuje pojem forma notářského zápisu pojmem forma veřejné listiny. Možné důsledky takové úpravy je celkem jednoduché domyslet. Je nyní zcela zřejmé, že nyní nelze poukazovat jen na tradiční hodnoty na tradiční právní pravdy. Nová doba boří staré zásady. Notářství má však možnost a schopnosti obstát v konkurenci, má jedinečné výhody, jen je třeba notářství vykonávat v jeho úplnosti. Pro notáře to samozřejmě znamená mnohem více úsilí, více nasazení a především, a to je nejtěžší, změnu myšlení v přístupu k tomuto povolání, *kteří je především službou veřejnosti.*

Jindřich

Ano, notářství je služba. Přitom je zcela nerozhodné, že notář vykonává pravomoci státu, které byly na něho přeneseny. Vždyť dokonce civilní soudnictví, je především služba, ač soudy to takto nechápou a chápat nechtějí a proto mnohdy přistupují k jeho výkonu více méně z vrchnostenských pozic.

Notářství však musí být službou pro každého. Jeho výhody musí být dostupné každému.

Proto je nutné zachovat dostupnou cenu.

Proto je třeba zachovat povinnost notáře tuto službu poskytnout, bez ohledu na její výnosnost.

Nelze se ohrazovat mnoha dveřmi se zvonky a přijímat jen vybrané klienty. Nelze si vybírat jen lukrativní úkony a dokonce účtovat nadstandardní smluvní ceny za jejich provedení. Notářství nelze jen využívat, je třeba mu sloužit. Notář musí jít vstříc potřebě notářských úkonů. V tom nemůže být rozdíl mezi ověřením podpisu, sepisáním závětí či osvědčením fúze velkých společností. Moderní notářství nelze vykonávat jen z jednoho pohodlného křesla, jen z notářské kanceláře. Notář by měl být mobilní a flexibilní. Notářství musí respektovat potřeby jeho uživatelů, samozřejmě však se zachováním důstojnosti stavu. Notář také není úředník, očekávající u okénka žadatele a prosebníky. Nezapomínejme, že státní notářství jsme před patnácti lety opustili. Je samozřejmé a lidské, že opouštět návyky a zvyklosti je těžké. Avšak nenávratně mizí doba, kdy stačilo k fungování notářství, aby notář žadatelům o úkon jen zadal úkoly k opatření nutných podkladů, a po provedení úkonu ho další doplňující a související úkony nezajímali. Takovou službu totiž nikdo nepotřebuje, je obtěžující, její smysl se vytrácí a jen navozuje úvahy, jak se jí zbavit. Věříme, že to takto již dnes všichni chápeme a proto jak řekl jeden významný muž:

„Nemluvme o chybách, ty budou mluvit samy za sebe.“

Mějme však na paměti, jinou jeho moudrou větu, že se totiž stává, že „chyby, které jsou nám bezdůvodně, ale vytrvale připisovány, si časem začneme osvojovat“.

Vážené kolegyně a kolegové,

jen proto, že již velká většina z Vás ctí podstatu notářství a vykonává ho ve smyslu jeho zásad, jen proto, že si uvědomujeme, že naše chování ovlivňuje to, jak společnost notářství posuzuje,

jak je v tomto smyslu důležitý každý náš úkon, byť nejsme zrovna známým notářem nebo význačným činitelem notářské samosprávy, jen proto, že velká většina již vnímá, že každý z nás ovlivňuje prestiž našeho stavu, *jen proto je možné úspěšně obhajovat* naše výsady a kompetence a prosazovat změny vedoucí ku prospěchu notářství a nás všech, především proto se o naší konferenci a naše témata a návrhy zajímají ve zvýšené míře média, především proto je možné, aby záštitu nad notářskou konferencí převzal prezident republiky, především proto je možné, že zahájení notářské konference se prezident republiky účastní a promluví ve prospěch notářství a s ním i další významné osobnosti, jako je předseda Ústavního soudu, ministři vlády, poslanci a senátoři a další.

To vše není vůbec samozřejmé. Mějme stále na paměti, že bez zmíněné Vaší podpory by toto vše nebylo možné.

Děkujeme za ní vám všem, notářům a také notářským kandidátům a koncipientům i ostatním pracovníkům notáře a milé kolegyně ví, že i když jsem uvedl jen mužský rod, že tím míním také tu naši pohlednější a početnější část.

Děkujeme Vám všem, kteří jste smysl notářství pochopili a každodenně to dokazujete při výkonu tohoto výjimečného a náročného povolání.

Prezident Notářské komory Slovenska Miro Ďuriš, který je zde mezi námi, před měsícem na Slovenských notářských dnech prohlásil, že je hrdý na to, že je notářem, že je hrdý na to, že je prezidentem slovenského notářství. Budme i my všichni hrdí na notářství, na příslušnost k notářskému stavu, budme hrdí na to, co jsme již dokázali a na to, co každodenním výkonem notářství dokazujeme, budme hrdí na to, že jsme povoláni hledat a nalézat spravedlivá a pokojná řešení v mezilidských vztazích, na to, že máme možnost pomáhat nalézat vnitřní klid a uspokojení. Budeme-li si uvědomovat tuto naši vzácnou roli, pak každé prosté poděkování za provedenou službu, každý uklidněný a spokojený výraz tváře při odchodu z naší kanceláře budeme vnímat jako tu důležitější a hlavní notářskou odměnu.

Foukal

Vážené kolegyně a kolegové,

Snažili jsme se vás seznámit s naší vizí blízké budoucnosti notářství a také trochu zaujmout. Prosim, uvažujte o našich záměrech a myšlenkách, o které jsme se dnes s Vámi podělili. Byli bychom rádi, kdybyste o budoucnosti přemýšleli, diskutovali a přinášeli další podněty.

Děkujeme Vám za Vaší pozornost.

UZNÁVANIE A VYKONATEĽNOSŤ CUDZÍCH ROZHODNUTÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKY EXEKUČNÝ TITUL

JUDr. Renáta Janáková

Ministerstvo spravodlivosti SR

Justičná spolupráca v občianskych a obchodných veciach je jedným zo základných predpokladov právnej istoty a vymožitelnosti práva na území štátov Európskeho spoločenstva.

Súdna spolupráca v civilných veciach má pôvod v kapitole VI, čl. K.1 Zmluvy o Európskej únii, kto-

rý ju definuje ako predmet spoločného záujmu členských štátov.¹

Spoločenstvo si za cieľ určilo udržiavať a rozvíjať priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb, a preto bolo potrebné prijať opatrenia týkajúce sa justič-

¹ ČORBA, J. – PROCHÁZKA, R.: Právo Európskej únie. Žilina, Poradca podnikateľa 2007, s. 177.

nej spolupráce v občianskych veciach, čo je nevyhnutné pre zdravé fungovanie vnútorného trhu. Voľný pohyb občanov podporuje súdna spolupráca, ktorá zároveň prispieva k vytvoreniu jednotného európskeho právneho priestoru.

Odlíšná vnútroštátna úprava právnych noriem v jednotlivých členských štátoch upravujúca právomoc súdov a uznávanie a výkon rozsudkov bráni zdravému fungovaniu vnútorného trhu.

Účelom takejto právnej úpravy je zabezpečiť rýchle a jednoduché uznávanie a výkon rozsudkov členských štátov, ktoré sú touto právnou úpravou viazané.

Právnym základom v oblasti justičnej spolupráce v civilných a obchodných veciach je:

- článok 61 písm. c) Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého je Rada oprávnená prijať opatrenia v oblasti súdnej spolupráce
- v občianskoprávných veciach s cieľom postupne vytvoriť oblasť slobody, bezpečnosti a spolupráce
- článok 65 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, v zmysle ktorého takto prijaté opatrenia majú zahŕňať aj uznávanie a výkon rozhodnutí v občianskoprávných a obchodných veciach vrátane rozhodnutí v mimosúdne riešených veciach.

V súlade s týmito ustanoveniami prijalo Spoločenstvo viaceré právnych aktov:

- Nariadenie Rady č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Brusel I
- Nariadenie Rady č. 2201/2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1347/2000 – Brusel II
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 805/2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky
- Nariadenie Rady č. 1346/2000 o konkurznom konaní
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1896/2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze.

Priama aplikovateľnosť nariadenia nevyvoláva žiadne pochybnosti, keďže sám článok 249 pododsek 2 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva explicitne uvádza, že „*nariadenie má všeobecnú pôsobnosť*“ a „*je záväzné vo všetkých častiach a priamo aplikovateľné vo všetkých členských štátoch*“. To znamená, že členské štáty ho nemôžu aplikovať len čiastočne, nesmú ho ani meniť, ani prijať vnútroštátny predpis, ktorý by mohol ohroziť obsah alebo pôsobnosť nariadenia. Nariadenie je teda priamym prameňom práv a povinností fyzických a právnických osôb².

Justičná spolupráca sa uplatňuje vo všetkých členských štátoch Európskej únie vrátane Dánska, ktoré Dohodou medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach zo 16. novembra 2005 pristúpilo k nariadeniu Brusel I, a to s účinnosťou od 1. júla 2007³.

Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach – Brusel I

Nariadenie Rady č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, nazývané aj Brusel I, nadobudlo účinnosť 1. marca 2002. Jeho právnym predchodcom je Bruselský dohovor o súdnej právomoci, uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v civilných a obchodných veciach z 27. septembra 1968, ktorý bol zmenený a doplnený Dohovorom o prístupe nových členských štátov k tomuto dohovoru. Členské štáty a štáty EFTA uzavreli 16. septembra 1988 Lugánsky dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorý je paralelným dohovorom k Bruselskému dohovoru z roku 1968. Po revízií týchto dohovorov a s malými modifikáciami bol ich text prebratý do nariadenia Rady č. 44/2001.

² SIMAN, M. – SLAŠŤAN, M. – IVANOVÁ-ŽILÁKOVÁ, D.: Primárne právo Európskej únie. Bratislava 2006.

³ 16. november 2005 – Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Dánskym kráľovstvom o právomoci a o uznávaní

a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, ktorou Dánsko pristupuje k Nariadeniu Brusel I s účinnosťou od 1. júla 2007.

Cieľom nariadenia je zjednotiť postup súdov pri určovaní právomoci súdov vo veciach s medzinárodným prvkom a urýchliť postup pri uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach. Z rozhodnutia oprávnení občania SR môžu dosiahnuť uznanie rozhodnutia slovenského súdu v takýchto veciach aj v ostatných členských štátoch EÚ relatívne jednoduchým procesným spôsobom. A to je oproti minulosti významný posun pri vymáhateľnosti práva vo vzťahu k zahraničiu.

Nariadenie sa neuplatňuje najmä na:

- daňové, colné a správne veci,
- osobný stav a právnu spôsobilosť fyzických osôb, majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku, dedenia zo závetu a zo zákona,
- konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania zádržených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania,
- sociálne zabezpečenie,
- rozhodcovské konanie.

1. Právomoc

Základným pravidlom pre určenie právomoci súdu je miesto pobytu žalovaného, resp. sídlo na území niektorého členského štátu bez ohľadu na ich štátne občianstvo, ktoré musí byť definované z pohľadu vnútroštátneho práva (článok 2 ods. 1).

Súd, ktorého právomoc je založená týmto ustanovením sa jej nemôže vzdať uplatnením výnimky *forum non conveniens*, t.j. vzdaním sa v prospech súdu, ktorý právomoc má a je z hľadiska záujmov účastníkov sporu vhodnejším na konanie vo veci⁴.

Ak žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, právomoc súdu sa určí podľa vnútroštátnych procesných predpisov členského štátu.

Popri základnom pravidle pre určenie právomoci súdu, nariadenie upravuje aj osobitnú právomoc podľa predmetu sporu, výlučnú právomoc a možnosť voľby právomoci.

Osobitná právomoc môže byť vo vymedzených prípadoch ustanovená odchylné od základného pravidla. Ide o právomoc:

- v zmluvných veciach,
- vo veciach výživného,

- vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu a škody spôsobenej v súvislosti s trestným činom, týka sa tzv. adhézneho konania,
- vo veciach týkajúcich sa činnosti pobočky, zastúpenia alebo inej organizačnej zložky,
- v postavení zriaďovateľa, správcu alebo oprávneného z poručníckeho fondu,
- pri spore o odmenu požadovanú za záchranu nákladu alebo prepravného,
- vo veciach námornej dopravy,
- vo veciach poistenia,
- vo veciach spotrebiteľských zmlúv,
- vo veciach individuálnych pracovných zmlúv, kde je snaha chrániť slabšie strany.

Výlučná právomoc súdu bez ohľadu na bydlisko žalovaného majú súdy vo veciach:

- vecných práv k nehnuteľnostiam, nájmu nehnuteľnosti. Pri nájme nehnuteľnosti na súkromné použitie na dobu maximálne 6 za sebou nasledujúcich mesiacov je výnimka a právomoc má aj súd v členskom štáte, v ktorom má žalovaný bydlisko, čiže ide o alternatívnu právomoc;
- platnosti zriadenia, neplatnosti alebo zániku obchodných spoločností alebo iných právnických osôb alebo združení fyzických a právnických osôb, alebo platnosti rozhodnutí ich orgánov. Právomoc má súd členského štátu, v ktorom má spoločnosť, právnická osoba alebo združenie sídlo. (Sídlo sa určí podľa noriem medzinárodného práva súkromného);
- platnosti zápisov do verejného registra. Právomoc má súd členského štátu, v ktorom sa vedie register – obchodný register, kataster nehnuteľností;
- registrácie alebo platnosti patentov, ochranných známk, priemyselných vzorov alebo iných práv, ktoré sa musia registrovať alebo o u ktorých sa musí žiadať o ochranu. Právomoc má súd členského štátu, v ktorom sa žiadosť o registráciu alebo ochranu podala, v ktorom sa registrácia alebo ochrana poskytla alebo podľa právneho nástroja spoločenstva alebo medzinárodného dohovoru sa za poskytnuté považujú;
- výkonu rozsudku. Právomoc má súd členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať.

⁴ ČORBA, J. – PROCHÁZKA, R.: Právo Európskej únie. Žilina, Poradca podnikateľa 2007, s. 178.

Výlučná právomoc sa teda aplikuje bez ohľadu na bydlisko strán, nemôže byť zmenená dohodou o voľbe právomoci (čl. 23 ods. 5) a ani tým, že žalovaný sa zúčastní na konaní pred iným súdom (čl. 24), súd ju preskúmava z úradnej povinnosti (čl. 25) a jej porušenie je sankcionované neuznaním rozhodnutia (čl. 35 ods. 1).

V zmysle ustanovení o voľbe právomoci sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v členskom štáte, môžu dohodnúť na právomoci súdu, ktorý bude riešiť spor, ktorý vznikol alebo môže vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom. Takto určená právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak.

Ustanovenia určujúce právomoc súdu sú formulované na záseade možnosti voľby, čo znamená, že žalobca má možnosť žalovať podľa pravidiel na určenie právomoci alebo podľa základnej zásady, teda podľa bydliska žalovaného bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť. Bydlisko žalobcu nie je rozhodujúce. Z hľadiska časovej pôsobnosti je rozhodujúci okamih začatia konania, a nie okamih uzavretia dohody – Sanicentral, 25/79. V tejto súvislosti možno povedať, že nariadenie nepriamo umožňuje účastníkovi voľbu súdu určitého členského štátu, ktorý uplatní právo vhodnejšie pre riešenie sporu pre danú procesnú stranu (tzv. *forum shopping*, čo je voľba výberu právomoci súdu).

V záujme zabránenia vedenia totožných konaní medzi totožnými účastníkmi a totožným predmetom konania na súdoch rôznych členských štátov bol do nariadenia Brusel I začlenený princíp *litispenciencie*, t.j. vznik prekážky začatého konania. Preto v zmysle čl. 27 nariadenia, ak sa vedú konania v tej istej veci a medzi rovnakými účastníkmi na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, aj bez návrhu preruší konanie, až kým sa nepotvrdí právomoc súdu, ktorý začal konať ako prvý. Následne každý iný súd odmietne vykonávať svoju právomoc v prospech tohto súdu a konanie o podanom návrhu zastaví.

2. Uznávanie rozhodnutí

Rozsudok súdu členského štátu sa uznáva v ostatných členských štátoch automaticky bez potreby osobitného konania. Na účely tohto nariadenia „rozsudok“ znamená každé rozhodnutie súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia,

nariadenia, rozhodnutia alebo exekučného príkazu, ako aj určenia trov alebo výdavkov súdnym úradníkom. Súdnym zmiern sa nepovažuje za súdne rozhodnutie v zmysle čl. 32 nariadenia, ale podľa čl. 58 nariadenia áno.

Z takéhoto automatického uznávania rozsudku nariadenie Brusel I v čl. 34 zavádza výnimky, kedy sa rozsudok neuzná:

1. ak je uznanie v zjavnom rozpore s verejným poriadkom členského štátu, v ktorom sa o uznanie žiada, výhrada verejného poriadku musí byť zjavná;
2. v prípade, že bol vydaný bez účasti žalovaného v konaní, ak sa mu nedoručila písomnosť, ktorou sa začalo konanie alebo rovnocenná písomnosť v dostatočnom čase a takým spôsobom, aby si mohol zabezpečiť obhajobu, okrem prípadu, že žalovaný opomenul začať konanie, ktorým by napadol rozsudok, keď tak mohol urobiť;
3. ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie;
4. ak je nezlučiteľný so skorším rozsudkom vydaným v inom členskom štáte alebo v treťom štáte v rovnakej veci a medzi rovnakými účastníkmi za predpokladu, že skorší rozsudok spĺňa podmienky na jeho uznanie v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie.

Rozsudok sa okrem toho neuzná, ak je v rozpore s oddielmi 3, 4 alebo 6 kapitoly II alebo v prípade uvedenom v článku 72.

S výnimkou odseku 1 sa právomoc súdu štátu pôvodu nesmie skúmať. Kritériá, na ktorých sa založila právomoc, sa nesmú skúmať z hľadiska rozporu s verejným poriadkom podľa článku 34 bod 1.

Za žiadnych okolností sa nesmie cudzí rozsudok skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej.

Súd členského štátu, v ktorom sa žiada o uznanie rozsudku vydaného v inom členskom štáte, môže prerušiť konanie, ak sa proti rozsudku podal riadny opravný prostriedok.

3. Výkon rozhodnutí

Procesná strana, ktorá chce vykonať súdne rozhodnutie v inom členskom štáte, musí požiadať súd, ktorý vydal rozsudok, aby vydal osvedčenie o vykonateľnosti rozhodnutia. Súd alebo iný príslušný orgán určený každým členským štátom

na posudzovanie žiadostí vykoná formálnu kontrolu písomností pripojených k žiadosti a rozhodne o vykonateľnosti rozhodnutia – *exequatur*, čiže vyhlási rozsudok za vykonateľný na území štátu, kde sa má vykonať.

Návrh na vykonanie rozsudku v inom členskom štáte sa podáva na súde alebo príslušnému orgánu, ktorý je uvedený v prílohe II nariadenia Brusel I. Na podanie takéhoto návrhu v Slovenskej republike sú príslušné okresné sudy, pričom miestne príslušným je súd, v obvode ktorého:

- má účastník bydlisko, proti ktorému sa rozsudok má vykonať, alebo
- je miesto výkonu.

Navrhovateľ je povinný si zvoliť adresu na doručovanie písomností v obvode súdu, na ktorý podal návrh, resp. si zvolí zástupcu na doručovanie.

K návrhu na vykonanie rozsudku sa pripojí:

- rozsudok, ktorý spĺňa požiadavky na preukázanie jeho pravosti,
- osvedčenie.

Následne príslušný okresný súd vyhlási rozsudok za vykonateľný bez skúmania dôvodov neuznania. Rozhodnutie súdu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti sa bez odkladu oznámi navrhovateľovi spôsobom upraveným právnym poriadkom členského štátu, v ktorom sa žiada o výkon (v Slovenskej republike podľa Občianskeho súdneho poriadku).

Vyhlásenie vykonateľnosti sa doručí účastníkovi, proti ktorému sa výkon žiada, spolu s rozsudkom, ak mu už nebol doručený.

Proti rozhodnutiu o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti môžu účastníci podať odvolanie. O odvolaní sa koná podľa noriem upravujúcich sporové konanie.

Lehota na podanie odvolania proti vyhláseniu vykonateľnosti:

- jeden mesiac – odvolanie sa musí podať do jedného mesiaca od jeho doručenia, ak sa doručuje osobe v štáte s miestom plnenia.
- dva mesiace – ak má účastník, proti ktorému sa o výkon žiada, bydlisko v inom členskom štáte, než v ktorom sa vydalo vyhlásenie vykonateľnosti, lehota na odvolanie je dva mesiace a začína plynúť odo dňa doručenia.

Predĺženie tejto lehoty z dôvodu vzdialenosti je neprípustné.

Súd, ktorý koná o odvolaní môže odmietnuť vydať alebo zrušiť vydané vyhlásenie vykonateľnosti len na základe jedného z dôvodov uvedených v článkoch 34 a 35. Za žiadnych okolností sa nesmie cudzí rozsudok skúmať z hľadiska rozhodnutia vo veci samej.

Listiny uvedené v článku 53 a článku 55 ods. 2 alebo listina, ktorou sa ustanovuje procesný zástupca, nevyžadujú vyššie overenie alebo splnenie podobnej formálnej náležitosti (t.j. apostiláciu alebo superlegalizáciu).

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 805/2004 z 21. apríla 2004, ktorým sa vytvára európsky exekučný titul pre nesporné nároky

1. Európsky exekučný titul

Európsky exekučný titul je osvedčenie, ktoré sprevádza rozhodnutie, súdny zmier alebo verejnú listinu a ktoré umožňuje v Európskej únii voľný obeh takéhoto rozhodnutia, zmiery alebo takejto listiny. Toto osvedčenie predstavuje „európsky súdny pas“ pre rozhodnutia, zmiery alebo verejné listiny týkajúci sa nesporných nárokov v občianskej alebo obchodnej veci a môže zahŕňať aj vyživovaciu povinnosť. Odstraňuje sa tak možnosť akéhokoľvek ďalšieho konania (*exequatur*) v členskom štáte výkonu.⁵

Nariadenie sa nevzťahuje najmä na daňové, colné, správne veci alebo na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci. Nariadenie sa ďalej neuplatní na:

- osobný stav alebo právnu spôsobilosť fyzických osôb, majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku, dedenia zo závetu a zo zákona;
- konkurz, konania súvisiace so zrušením obchodných spoločností alebo iných právnických osôb nachádzajúcich sa v platobnej neschopnosti, súdne dojednania, vyrovnania a iné obdobné konania;
- sociálne zabezpečenie;
- rozhodcovské konanie.

⁵ Praktická príručka pre uplatňovanie nariadenia o európskom exekučnom titule. Európska sieť v občianskych a obchodných veciach.

Nariadenie o európskom exekučnom titule pre nesporné nároky predstavuje alternatívu k nariadeniu Brusel I z dôvodu, že veriteľ má možnosť voľby na vykonanie príslušného rozhodnutia vydaného v inom členskom štáte. Ak získa európsky exekučný titul, nie je potrebné mať vyhlásenie o vykonateľnosti rozhodnutia v štáte, v ktorom má byť rozhodnutie vykonané. Toto nariadenie však nevylučuje možnosť veriteľa požiadať o uznanie a výkon rozhodnutia, súdneho zmiernu alebo verejnej listiny o nespornom nároku v súlade s nariadením Brusel I.

Európsky exekučný titul (možno ho získať len pre nesporné nároky) umožňuje, na rozdiel od vyhlásenia o vykonateľnosti rozhodnutia, získať rýchly a účinný výkon rozhodnutia bez osobitných súdnych konaní v štáte výkonu.

Európsky exekučný titul možno získať od 21. januára 2005, kedy nariadenie nadobudlo platnosť, a možno ho uplatniť na rozhodnutia, zmierny alebo verejné listiny spísané pred súdom alebo príslušným orgánom vo všetkých členských štátoch Európskej únie s výnimkou Dánska.

Za nesporný nárok sa považuje nárok, ak:

- dlžník s ním výslovne súhlasil,
- dlžník nevzniesol proti nemu námietky v priebehu súdneho konania,
- dlžník sa nezúčastnil na súdnom pojednávaní, ak v súlade s procesnými predpismi toto znamená uznanie nároku alebo tvrdení veriteľa,
- dlžník ho výslovne uznal vo verejnej listine.

Z podmienky spočívajúcej v absencii námietok dlžníka vyplýva, že pokiaľ ide o súdne rozhodnutia, za európsky exekučný titul sa bude v zmysle nariadenia považovať najmä rozsudok pre zmeškanie (kontumačný rozsudok) a rozsudok na základe uznania nároku.⁶

Rozhodnutie, ktoré bolo v členskom štáte pôvodu (*ide o členský štát, v ktorom bolo vydané rozhodnutie, schválený alebo uzavretý súdny zmiernu alebo bola vypracovaná či zaregistrovaná verejná listina, ktoré majú byť osvedčené ako európsky exekučný titul*) osvedčené ako európsky exekučný titul, sa uzná a vykoná v iných členských štátoch bez potreby vyhlásenia o vykonateľnosti a bez akejkoľvek možnosti podať námietky proti jeho uznaniu.

Rozhodnutie o nespornom nároku sa osvedčí ako európsky exekučný titul len v prípade, ak:

- rozhodnutie je vykonateľné v členskom štáte pôvodu,
- rozhodnutie nie je v rozpore s predpismi o súdnej právomoci podľa nariadenia Brusel I pre poistné veci a výlučnú právomoc,
- boli dodržané minimálne procesné pravidlá pre súdne konanie v členskom štáte pôvodu, pričom je nárok nesporný,
- pri spotrebiteľovi len pokiaľ nárok uznal alebo rozhodoval súd štátu, v ktorom má dlžník bydlisko.

Osvedčenie o európskom exekučnom titule sa vydáva v jazyku rozhodnutia na vzorovom tlačive uvedenom v prílohe I nariadenia.

Osvedčenie o európskom exekučnom titule sa musí na žiadosť pôvodného súdu opraviť alebo stiahnuť. (*Na opravu a stiahnutie osvedčenia sa použijú právne predpisy členského štátu pôvodu.*) Oprava sa vykoná, ak v dôsledku vecnej chyby je rozpor medzi rozhodnutím a osvedčením, stiahnutie sa vykoná, ak je evidentné, že osvedčenie bolo udelené v rozpore s týmto nariadením.

Voči vydaniu osvedčenia o európskom exekučnom titule nemožno podať odvolanie.

2. Výkon európskeho exekučného titulu

Rozhodnutie osvedčené ako európsky exekučný titul sa vykonáva za tých istých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu, výkon sa riadi právnymi predpismi členského štátu výkonu.

Veriteľ je povinný predložiť príslušným vykonávacím orgánom členského štátu výkonu:

- kópiu rozhodnutia, ktorá spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti,
- kópiu osvedčenia o európskom exekučnom titule, ktoré spĺňa podmienky potrebné na preukázanie jeho pravosti,
- v prípade potreby, prepis osvedčenia európskeho exekučného titulu alebo jeho preklad do úradného jazyka členského štátu výkonu, alebo do iného jazyka, ktorý členský štát výkonu uviedol ako prijateľný.

Príslušný súd v členskom štáte výkonu *na žiadosť dlžníka* výkon zamietne, ak je rozhodnutie osved-

⁶ KARAS, V. – KRÁLIK, A.: Európske právo. Bratislava, IURA EDITION 2007, s. 470.

čené ako európsky exekučný titul nezlučiteľné s predošlým rozhodnutím vydaným v ktoromkoľvek členskom štáte alebo v tretej krajine, ak:

- predošlé rozhodnutie sa týkalo toho istého predmetu sporu medzi tými istými stranami,
- v členskom štáte výkonu predošlé rozhodnutie bolo vydané alebo spĺňa podmienky potrebné na jeho uznanie,
- nezlučiteľnosť nebola a nemohla byť vznesená ako námietka v súdnom konaní v členskom štáte pôvodu.

Za žiadnych okolností sa v členskom štáte výkonu nemôže skúmať vecná stránka rozhodnutia alebo jeho osvedčenia o európskom exekučnom titule.

Členské štáty najmä prostredníctvom Európskej súdnej siete v občianskych a obchodných veciach ustanovenej v súlade s rozhodnutím 2001/470/ES spolupracujú, aby poskytli širokej verejnosti a odborným kruhom informácie o spôsoboch a postupoch výkonu v členských štátoch a o príslušných orgánoch pre výkon v členských štátoch.

Úlohou siete je prispievať k zjednodušeniu súdnej spolupráce medzi členskými štátmi v občianskych a obchodných veciach a zaviesť verejne dostupný informačný systém vo všetkých úradných jazykoch Spoločenstva. (http://europa.eu/comm/justice_home/enj)

• Z PRAXE •

MÔŽE NOTÁR VLASTNIŤ OBCHODNÝ PODIEL A AKCIE A MÔŽE BYŤ ČLENOM ORGÁNOV OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ?

Podľa § 95 ods. 1 zákona č. 323/1992 Zb. v jeho platnom znení (Notárskeho poriadku), za notársku činnosť patrí notárovi odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času, pričom odmena tvorí príjem notára. Toto ustanovenie notárskeho poriadku je normatívnym vyjadrením zásady, že notár pracuje len za odmenu. To znamená, že notárovi nie je daná možnosť, ale ukladá sa mu povinnosť požadovať za svoju prácu odmenu, a to vo výške a spôsobom vopred pevne ustanovených, ktoré sú určené vo všeobecne záväznom právnom predpise, t. j. vo vyhláške Ministerstva spravodlivosti č. 31/1993 Z.z. v jej platnom znení (sadzobník notárskych poplatkov). Notár teda vykonáva svoje slobodné povolanie za odmenu, ale výšku tejto odmeny mu ustanovuje štát, a nie trh, resp. trhové podmienky dopytu a ponuky, čo je dôsledkom samého princípu latinského notárstva. Štát síce prenáša niektoré svoje právomoci na neštátne subjekty a nepriamo zaisťuje ich nestranný a nezávislý výkon. Nezávislosť notára je daná tým, že notár nie je odmeňovaný priamo štátom, ale štát mu na základe všeobecne záväzného právneho predpisu určuje odmenu za

jeho prácu a výška tejto odmeny by mu mala umožňovať taký životný štandard a na takej úrovni, aby sa mohol považovať za materiálne nezávislého. Nestrannosť notára a s tým súvisiaca rovnosť účastníkov notárskych úkonov je daná povinnosťou notára žiadať od účastníkov za svoju činnosť odmenu a pri určovaní výšky odmeny sa riadiť vždy len výlučne vopred ustanovenými pravidlami, na základe ktorých je notár povinný za identický úkon požadovať identickú odmenu bez ohľadu na majetkové pomery účastníka a súčasne každému klientovi táto povinnosť notára zaručuje, že za rovnaký úkon zaplatí u každého notára rovnakú odmenu.

Podľa § 6 Notárskeho poriadku výkon notárskej činnosti je nezlučiteľný s podnikaním ani s inou zárobkovou činnosťou, okrem správy vlastného majetku a majetku maloletých detí, vedeckej, publikačnej, pedagogickej, tlmočnickej a umeleckej činnosti. Toto ustanovenie Notárskeho poriadku taktiež súvisí s nestrannosťou a nezávislosťou notára a obsahuje všeobecné obmedzenie akýchkoľvek iných aktivít notára, resp. činností notára, ktoré produkujú zárobok alebo

sú vykonávané na účely zárobku. To znamená, že aj takú činnosť, výsledkom ktorej je strata, ale taktiež je s činnosťou notára nezlučiteľná. Treba však rozlišovať medzi pojmi zárobok a príjem. Zárobok v zmysle tohto ustanovenia je výsledkom určitého opakujúceho sa konania, určitej činnosti, zameranej na získanie odmeny alebo zisku. Príjem je však širší pojem ako zárobok, pretože okrem zárobku, t.j. odmeny ho môžu tvoriť aj iné zdroje, na ktoré sa toto ustanovenie nevzťahuje, napr. dary, výhry, dedičstvo a pod. Ako zdroje zárobku notára sa pripúšťa len odmena notára za jeho notársku činnosť podľa Notárskeho poriadku ustanovená v Sadzobníku notárskych poplatkov a výnosy z jeho vlastného majetku, čím sa pripúšťať činnosti produkujúce tieto zdroje. Iné zárobkové činnosti vykonávané v rámci pracovnoprávných vzťahov alebo obchodnoprávných vzťahov sa nepripúšťať. Toto obmedzenie má dvojaký účel. Jednak zabezpečiť ochranu nezávislosti a nestrannosti notára tým, že sa obmedzuje možnosť vzniku vzťahov, ktoré by mohli nezávislosť notára a nestranný výkon jeho činnosti ohrozovať v dôsledku ekonomických alebo iných väzieb, a jednak zabezpečiť záujem štátu prostredníctvom ekonomickej motivácie notára na intenzívnom a permanentnom výkone notárovi zverených právomocí štátu.

Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo vlastniť majetok, pričom vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Predmetom vlastníctva môžu byť veci, tak hnutel'né, ako aj nehnuteľné, ako aj iné majetkové práva a majetkové hodnoty, pokiaľ nie sú vo vlastníctve štátu (čl. 4 Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa ustanovenia § 61 zákona č. 513/1991 Zb. v jeho platnom znení (Obchodného zákonníka) sa podielom v obchodnej spoločnosti založenej podľa Obchodného zákonníka rozumie miera účasti spoločníka na čistom imaní spoločnosti, t.j. na obchodnom majetku po odpočítaní záväzkov vzniknutých obchodnej spoločnosti v súvislosti s podnikaním (§ 6 ods. 3 Obchodného zákonníka). Podiel spoločníka podľa všeobecných ustanovení Obchodného zákonníka o obchodných spoločnostiach sa prejavuje v troch základných formách, a to ako podiel na zisku, vyrovnací podiel a podiel na likvidačnom zostatku. Podiel na zisku vzniká spoločníkovi obchodnej spoločnosti až okamihom prijatia rozhodnutia spoločníkov, že zisk, ktorý spoločnosť vytvorila v danom obchodnom roku, sa použije na jeho rozdelenie.

Oproti tomu vyrovnací podiel vzniká spoločníkovi priamo zo zákona a nie je podmienený rozhodnutím spoločníkov. Jeho vznik sa viaže na zánik účasti spoločníka v spoločnosti v prípade, keď po jeho vystúpení alebo vylúčení, prípadne smrti spoločníka, spoločnosť naďalej trvá, pričom k zániku účasti spoločníka spoločnosti nedošlo na základe prevodu obchodného podielu, či už na ďalšieho zo spoločníkov spoločnosti, alebo na tretiu osobu. Podiel na likvidačnom zostatku vzniká na rozdiel od vyrovnacieho podielu zánikom účasti spoločníka v spoločnosti, keď súčasne so zánikom účasti spoločníka zaniká aj spoločnosť sama.

Ak teda podielom v obchodnej spoločnosti sa rozumie miera účasti spoločníka na čistom obchodnom imaní spoločnosti, podiel v obchodnej spoločnosti nie je vecou v právnom zmysle slova tak, ako veci definuje Občiansky zákonník (§ 118 až 121), aj to aj napriek skutočnosti, že je prevoditeľný, môže byť predmetom záložného práva, ako aj predmetom dedenia, teda je spôsobilý byť samostatným predmetom právnych vzťahov, ale sa podľa ustálenej právnej praxe považuje za inú majetkovú hodnotu, ktorá je obchodovateľná a oceneľná v peniazoch. Predmetom právnych vzťahov však môžu byť aj jednotlivé majetkové práva, ktoré tvoria súčasť podielu, ale len za predpokladu, že sú samostatne prevoditeľné (napr. právo na vyplatenie zisku, právo na vyplatenie vyrovnacieho podielu).

Podiel v obchodnej spoločnosti je teda majetkovou hodnotou a je predmetom vlastníctva akejkoľvek fyzickej a právnickej osoby, a teda aj notára. Vlastníctvo obchodného podielu nie je podnikaním tak, ako ho definuje § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka, v zmysle ktorého sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť na účely dosiahnutia zisku. Podnikateľom je podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka:

- osoba zapísaná v obchodnom registri,
- osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- osoba, ktorá podniká na základe iného ako živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov, a
- fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu,

Podnikateľom je teda sama obchodná spoločnosť, ktorú zastupuje jej štatutárny orgán. Vzťah medzi spoločnosťou a členom štatutárneho orgánu a iného orgánu spoločnosti sa spravuje primerane ustanoveniami mandátnej zmluvy (§ 566 – 576 Obchodného zákonníka), ak zo zmluvy o výkone funkcie uzavretej medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti v prípade, že takáto zmluva bola uzavretá, alebo ak zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností člena orgánu spoločnosti. Člen štatutárneho orgánu alebo iného orgánu vykonáva svoju činnosť v orgáne spoločnosti za odplatu, ktorej výška je určená v zmluve o výkone funkcie, resp. inej zmluve, uzavretej medzi spoločnosťou a členom orgánu (napr. manažérskej zmluve). V prípade, ak by člen štatutárneho orgánu alebo iného orgánu bol zamestnancom spoločnosti, čo Obchodný zákonník nevyklučuje, patrí mu na základe pracovnej zmluvy mzda. Z uvedeného teda vyplýva, že **činnosť člena orgánu spoločnosti je zárobkovou činnosťou, ktorá je nezlučiteľnou s činnosťou notára v zmysle ustanovenia § 6 Notárskeho poriadku, a preto notár nemôže vykonávať činnosti ako člen orgánu spoločnosti, či už štatutárneho alebo iného orgánu spoločnosti.** Aj v prípade, ak člen štatutárneho orgánu spoločnosti vykonáva svoju činnosť bezodplatne, t.j. bez nároku na mzdu alebo inú pravidelnú odmenu, čo Obchodný zákonník nevyklučuje, je činnosť takéhoto člena štatutárneho orgánu spoločnosti nezlučiteľná s činnosťou notára z dôvodu, že právnická osoba, resp. spoločnosť, koná svojím štatutárnym orgánom. Podľa môjho názoru, však aj v prípade člena iného orgánu spoločnosti, ktorý nie je štatutárnym orgánom spoločnosti, napr. člena dozornej rady, ktorý svoju činnosť vykonáva bezodplatne, teda bez nároku na odmenu, je činnosť takéhoto člena iného orgánu spoločnosti nezlučiteľná s činnosťou notára, pretože člen akéhokoľvek orgánu spoločnosti je povinný konať v súlade so záujmami spoločnosti, čím by mohlo dôjsť k porušeniu princípu nezávislého a nestranného výkonu notárskej činnosti, keďže notár v súlade s ustanoveniami § 4 ods. 2 Notárskeho poriadku je viazaný len ústavou, zákonmi a inými všeobecnými záväznými právnymi predpismi, vydanými na ich vykonanie.

Treba však rozlišovať vlastníctvo podielu v osobných obchodných spoločnostiach a kapitálových obchodných spoločnostiach.

Typickým znakom osobných obchodných spoločností podľa nášho Obchodného zákonníka je osobné ručenie spoločníkov za záväzky spoloč-

nosti celým svojím majetkom. Z tohto dôvodu Obchodný zákonník zveruje obchodné vedenie spoločnosti, ako aj konanie menom spoločnosti každému spoločníkovi spoločnosti (§ 85 Obchodného zákonníka), pokiaľ sa spoločníci v spoločenskej zmluve nedohodli inak. V prípade, ak spoločenská zmluva neupravuje iný spôsob konania v mene spoločnosti, odlišný od úpravy Obchodného zákonníka, nemôže notár vlastniť obchodný podiel v osobnej obchodnej spoločnosti, pretože činnosť spoločníka v osobnej obchodnej spoločnosti je súčasne aj činnosťou štatutárneho orgánu osobnej obchodnej spoločnosti, ktorá je nezlučiteľná s činnosťou notára. V prípade, ak spoločenská zmluva pôsobnosť pri konaní v mene spoločnosti upravuje inak ako Obchodný zákonník, t.j. ak na konanie v mene spoločnosti sú poverení len niektorí spoločníci osobnej obchodnej spoločnosti, tak len títo spoločníci sú jej štatutárnym orgánom. V tomto prípade by notár teoreticky mohol vlastniť obchodný podiel v osobnej obchodnej spoločnosti, ak nie je spoločníkom povereným spoločenskou zmluvou na konanie v mene spoločnosti, avšak, podľa môjho názoru, tým, že spoločník osobnej obchodnej spoločnosti ručí za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom, je tu daná možnosť vzniku takých vzťahov, ktoré by mohli nezávislosť notára a nestranný výkon jeho činnosti ohrozovať v dôsledku rôznych ekonomických väzieb.

Typickou osobnou obchodnou spoločnosťou je verejná obchodná spoločnosť. Znaky osobnej obchodnej spoločnosti vykazuje aj komanditná spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti celým svojím majetkom (komplementári) a jeden alebo viacej spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti). Podľa § 93 ods. 2 Obchodného zákonníka sa na komanditnú spoločnosť použijú primerane ustanovenia Obchodného zákonníka o verejnej obchodnej spoločnosti a na právne postavenie komanditistov ustanovenia o spoločnosti s ručením obmedzeným. Z tohto vymedzenia komanditnej spoločnosti vyplýva, že komplementári majú postavenie ako spoločníci verejnej obchodnej spoločnosti, výsostne osobnej obchodnej spoločnosti a podľa § 101 ods. 1 Obchodného zákonníka sú štatutárnym orgánom, pričom každý komplementár je oprávnený konať v mene spoločnosti samostatne. Takže aj v prípade komplementára ako neobmedzene ručiaceho spoloční-

ka v komanditnej spoločnosti nemôže notár vlastníť takýto obchodný podiel, na rozdiel od obchodnému podielu komanditistu, ktorý nie je zo zákona štatutárnym orgánom komanditnej spoločnosti, a teda notár môže vlastníť takýto obchodný podiel komanditistu. Ak by však notár vlastnil obchodný podiel komanditistu, nemohla by byť jemu ako komanditistovi udelená prokúra podľa § 14 Obchodného zákonníka, ktorá by ho odo dňa zápisu prokúry do obchodného registra oprávňovala na zastupovanie spoločnosti a konanie v jej mene s výnimkou scudzovania nehnutelností.

Kapitálovými spoločnosťami sú spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť, ktoré zodpovedajú za svoje záväzky celým, výlučne len svojím majetkom. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným spoločník ručí za záväzky spoločnosti len do výšky svojho nesplateného vkladu, avšak toto ručenie je subsidiárne a v prípade plnenia sa započítava na splatenie vkladu. Odhliadnuc od ručenia spoločníka v spoločnosti s ručením obmedzeným, nie je spojené s obchodným podielom aj konanie v mene spoločnosti, a preto nie je žiadne zákonné obmedzenie k vlastníctvu obchodného podielu v spoločnosti s ručením obmedzeným notárom. V akciovej spoločnosti ako výlučne kapitálovej spoločnosti nie je žiadne ručenie akcionárov za záväzky spoločnosti, a to ani v prípade, ak vklad do akciovej spoločnosti nebol v plnej výške splatený. Notár môže bez obmedzenia vlastníť akcie akciovej spoločnosti, nakladať s nimi a vykonávať práva s nimi spojené.

Na záver by som sa ešte zmienila k vykonávaniu notárskej činnosti zo strany notára, ktorý sa majetkovo sám osobne alebo jeho blízka osoba zúčastňuje v obchodných spoločnostiach formou

vlastníctva obchodného podielu alebo vlastníctva akcií v akciovej spoločnosti. Keďže notár musí vykonávať svoju činnosť nestranne, je vylúčené, aby notár, ktorý sa osobne sám alebo jeho blízka osoba majetkovo zúčastňuje na podnikaní obchodnej spoločnosti, vykonával akúkoľvek notársku činnosť v tejto obchodnej spoločnosti, pretože už by nestrannosť notára nemohla byť riadne zabezpečená. Podľa čl. 5 ods. 5 a 6 Etického kódexu notára schváleného konferenciou notárov 5. októbra 2000:

(5) Notár nesmie spisovať a vydávať verejné listiny vo veciach, v ktorých je účastníkom on alebo jemu blízka osoba. To isté platí aj v prípadoch, ak by úkon priniesol prospech notárovi alebo jemu blízkej osoby.

(6) Listina, pri vyhotovovaní ktorej notár nepostupoval v súlade s ustanovením odseku 5, nie je verejnou listinou, pričom podľa ods. 6 toho istého článku si musí notár po celý čas svojho mandátu zachovať profesionálnu nezávislosť a nezainteresovanosť a na tento účel vylúčiť každú situáciu, v ktorej by mohlo dôjsť ku konfliktu záujmov.

JUDr. Ľudmila Joanidosová
notár so sídlom v Bratislave

Použitá literatúra:

1. BÍLEK – DRÁPAL – JINDŘICH – VAWERKA: Notářský řád a řízení o dědictví. Praha, C. H. BECK 2000.
2. ČIERNA, A. – FARKAŠOVSKÝ, J. – KOVÁČ, K. – KOVÁČ, M. – PAVLOVIČ, M.: Notársky poriadok – komentár. Bratislava, IURA EDITION 2006.
3. OVEČKOVÁ, O. a kol.: Obchodný zákonník – komentár. Bratislava, IURA EDITION 2008.

NOTÁR WEB – CENTRALIZÁCIA INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV NK SR

Centrálny informačný systém Notárskej komory SR zavedený v roku 2002 bol v čase svojho vzniku jedným z najprogressívnejších databázových a aplikačných systémov.

Úlohou CIS bolo priniesť vyššiu efektívnosť práce notárskych úradov, ďalšie kompetencie notár-

skemu stavu a posilniť dôveryhodnosť výkonu notárskej činnosti.

S odstupom času sa preukázala opodstatnenosť zavedenia tohto informačného systému. V súčasnosti je centrálny informačný systém Notárskej komory SR vzorom pre mnohé informačné systémy zavádzané notárstvami v okolitých krajinách.

Zavedenie centrálného informačného systému Notárskej komory SR v podobe, v akej je používaný v súčasnosti, predstavovalo v čase svojho vzniku optimálne hardvérové a softvérové riešenie. Rýchly vývoj v oblasti počítačového hardvéru a s tým súvisiaci vývoj aplikačného softvéru však po ôsmich rokoch radí centrálny informačný systém Notárskej komory SR k prekonaným technologickým riešeniam.

Na základe týchto poznatkov a po analýze problémov vznikajúcich v aplikačnej praxi bol Analytickou skupinou Notárskej komory SR predložený Prezídiu NK SR návrh na centralizáciu informačných systémov notárskych úradov v Slovenskej republike.

Súčasnú riešenie pozostávajúce z centrálnych častí CIS a lokálnych aplikácií na jednotlivých notárskych úradoch by malo byť nahradené jednotným centrálnym riešením, ktoré dostalo pracovné pomenovanie Notár web.

Návrh zmeny riešenia centrálného informačného systému Notárskej komory SR si vyžiadala najmä problematický servis klientskej časti CIS.

Lokálna časť CIS je v súčasnosti zastrešovaná aplikáciou Notár 9.x.. Systém je prevádzkovaný na platforme Windows bez doménového riadenia a možnosti efektívneho spravovania. Každý notársky úrad je samostatným prvkom v systéme, ktorý musí byť aj samostatne spravovaný a ktorému musí byť poskytovaný individuálny servis.

Práve potreba individuálneho servisu spôsobuje vysoké náklady na operatívny servis, ktorý napriek jeho finančnej náročnosti nezodpovedá potrebám práce notárskych úradov. Ďalšie skracovanie doby servisných zásahov by však neúmerne zvyšovalo výdavky Notárskej komory SR.

Vykonávanie servisu komplikuje skutočnosť, že mnohé servisné zásahy spočívajú len v poskytovaní poradenstva pri používaní aplikácie Notár 9.x.. Takéto zásahy výraznou mierou zaťažujú rozpočet Notárskej komory SR.

Neustálym problémom pri zabezpečovaní operatívneho servisu na notárskych úradoch je servis ďalších počítačov zapojených v sieti jednotlivých úradov, ktoré sú majetkom notárov, nie Notárskej komory SR. Notárska komora SR nemá povinnosť ani možnosť zabezpečovať servis týchto počítačov.

Druhým dôvodom zavedenia aplikácie Notár web je bezpečnosť lokálnych (malých) sietí na NÚ a ich prevádzkovanie v súlade s bezpečnostným projektom a zákonom o ochrane osobných údajov. Akékoľvek zmeny v lokálnej sieti si vyžadujú zmenu bezpečnostného projektu, pričom zároveň možno predpokladať zvyšovanie požiadaviek na bezpečnosť pri ochrane osobných údajov, čo si v budúcnosti môže vyžadovať významné finančné výdavky jednotlivých notárskych úradov.

Ďalším dôvodom na zavedenie aplikácie Notár web je hardvérová náročnosť centrálného informačného systému Notárskej komory SR. Zabezpečenie bezproblémového chodu hardvéru CIS NK SR si vyžaduje jeho pravidelnú obmenu štvorročných cykloch. Výmena počítačov klientskej časti CIS je plánovaná na jún až september roku 2010, kedy uplynie ďalšie štvorročné obdobie. Prostriedky vo výške cca 1 000 000 EUR, ktoré by si táto výmena vyžiadala, možno efektívnejšie využiť na zavedenie aplikácie Notár web.

Základným prínosom aplikácie Notár web by malo byť zjednodušenie servisu centrálného informačného systému Notárskej komory SR a predpokladané zníženie nákladov na správu a servis oproti existujúcemu stavu o približne 30 %. Servis v novej aplikácii by bol realizovaný len na centrálnych časti, pričom lokálne aplikácie by zanikli a z pohľadu Notárskej komory SR by teda nevznikala potreba vykonávania servisu na jednotlivých notárskych úradoch. Uvedené riešenie by odbúrало finančne náročné operatívne výjazdy na jednotlivé notárske úrady.

Zásadným spôsobom sa v aplikácii Notár web mení prístup do aplikácie, ktorý by bol možný z akéhokoľvek miesta cez zabezpečené internetové pripojenie prihlásením sa prostredníctvom certifikátu. Takéto riešenie bude klásť minimálne nároky na operačný systém na jednotlivých notárskych úradoch.

Vzhľadom na skutočnosť, že hardvér pri riešení v aplikácii Notár web má dlhšiu životnosť, nadobúdacie náklady môžu byť rozložené na dlhšie obdobie, čo v konečnom dôsledku bude predstavovať významnú ročnú úsporu nákladov.

Centrálna riešenie aplikácie Notár web zjednoduší ochranu osobných údajov v časti informačných systémov, a teda bude v konečnom dôsledku znamenať nižšie náklady na bezpečnostné projekty a ich zmeny.

V súvislosti so zavedením aplikácie Notár web je nutné poukázať aj na niektoré riziká, ktoré je potrebné pri zavádzaní tejto aplikácie v maximálnej miere minimalizovať. Riešenie aplikácie Notár web je závislé na internetovom pripojení. Aj súčasné riešenie centrálného informačného systému sa pri realizácii úkonov nezaobíde bez internetového pripojenia, pri novej aplikácii však bude potrebné riešiť kvalitatívne vyšší stupeň pripojenia jednotlivých notárskych úradov k internetu.

Určité riziko predstavujú aj prípadné DoS útoky, ktorými sú napádané jednotlivé domény. Prevenciu pred takýmito útokmi však musí riešiť každá webová aplikácia, a to aj na úrovni ústredných orgánov štátnej správy.

Pri zavedení novej aplikácie bude musieť byť novým spôsobom riešená aj ochrana a archivácia údajov, ktoré však možno riešiť na kvalitatívne vyššej úrovni.

Na záver možno skonštatovať, že Notárska komora SR zaviedla vytvorením centrálného informačného systému Notárskej komory SR progresívny systém, ktorý však treba prispôbovať moderným požiadavkám na výkon notárskej činnosti, ako aj snahe Prezídia NK SR zaradiť CIS medzi najvýznamnejšie databázové systémy v Slovenskej republike.

JUDr. Ľubomír Ondov
notár so sídlom v Spišskej Novej Vsi

• Z HISTÓRIE NOTÁRSTVA •

REAKCIA NA PRÍSPEVOK JUDR. MARIÁNA MIKLA: NOTÁR MINISTROM, MINISTER NOTÁROM, PUBLIKOVANÝ V Č. 1/2009

1. Úvod

V predchádzajúcom čísle nášho odborného časopisu bol publikovaný článok z histórie notárstva s názvom Notár ministrom, minister notárom. Autor JUDr. Marián Mikl, notár so sídlom v Martine, v ňom systematicky a stručne charakterizoval hlavný prínos jednotlivých slovenských ministrov spravodlivosti pre notársky stav za ostatných vyše tridsať rokov. Pri ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky JUDr. Jánovi Čarnogurskom autor uviedol, že „sa nepúšťal do žiadnych systémových riešení a riešil v podstate len operatívne problémy.“¹ Ako dôkaz toho spomenul „jeho“ novelu Notárskeho poriadku č. 397/2000 Z. z., ktorá bola v Národnej rade Slovenskej republiky schválená 12. septembra 2000, a ktorá upravovala najmä podmienky výberového konania notárov, zbavovanie mlčanlivosti notára a jeho zamestnancov, podmienky osvedčovania vydržania vlastnícke-

ho práva a terminológiu používanú v zákone. Podľa môjho názoru však autor opomenul spomenúť oveľa dôležitejšie novely Notárskeho poriadku, ktoré boli schválené počas „ministrovania“ JUDr. Jána Čarnogurského, a to novely publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 561/2001 Z.z., č. 526/2002 Z.z. a č. 527/2002 Z.z.

2. Konkrétne zmeny Notárskeho poriadku

Novela č. 561/2001 Z.z., ktorá nadobudla účinnosť 1. januára 2002, zaviedla do Notárskeho poriadku (§ 29 ods. 4) Centrálny informačný systém CIS a definovala ho ako informačný systém pozostávajúci z technického a programového vybavenia, slúžiaci na elektronické zhromažďovanie, spracovávanie, uchovávanie, vyhľadávanie a prenos dát súvisiacich s no-

¹ MIKL, M.: Notár ministrom, minister notárom. Ars Notaria č. 1/2009, s. 22.

társkou činnosťou. CIS poskytuje notárom a ďalším oprávneným osobám na základe ich požiadaviek informácie zo súboru dát obsahujúcich v jednotlivých aplikáciách (notárskych centrálnych registroch), umožňuje elektronickú komunikáciu medzi notármi a Notárskou komorou SR, medzi notármi navzájom a medzi Notárskou komorou SR a ďalšími inštitúciami (počítalo sa napr. s obchodným registrom, katastrálnymi úradmi) a umožňuje Notárskej komore evidovať a kontrolovať uskutočnené notárske úkony. V rámci CIS sa uskutočnilo prepojenie všetkých notárskych úradov s centrom – Notárskou komorou SR. Zároveň kompetencia viesť Centrálny informačný systém a zodpovedať za jeho plynulú a bezpečnú prevádzku bola zverená Notárskej komore SR.

Z môjho pohľadu najväčším pozitívom citovanej novely Notárskeho poriadku je zavedenie notárskych centrálnych registrov (§ 73a) ako verejných zoznamov vedených Notárskou komorou v elektronickej podobe v rámci CIS, do ktorých sa zapisujú (registrujú) zákonom ustanovené údaje. Ako prvý register bol v Notárskom poriadku zakotvený Notársky centrálny register určených právnických osôb NCRpo (§ 73b), do ktorého sa zapisujú organizácie spĺňajúce zákonné podmienky na poberanie 2 %-ného podielu zaplatenej dane z príjmu fyzických a právnických osôb. Na základe uvedenej novely organizácie tretieho sektora (občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby a pod.) každoročne od 1. septembra do 15. decembra preukazujú notárovi splnenie zákonných podmienok na ich zaregistrovanie do NCRpo a daňovníci im následne môžu poukázať 2 %-ný podiel svojej zaplatenej dane z príjmu. Postup registrácie do NCRpo upravuje zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov, preto táto novela Notárskeho poriadku bola prijatá ako čl. II príslušnej novely zákona o dani z príjmov.

O rok neskôr, 1. januára 2003 nadobudla účinnosť ďalšia novela Notárskeho poriadku publikovaná pod č. 526/2002 Z.z. Prínos tejto novely bol najmä v tom, že zaviedla ďalšie registre, a to Notársky centrálny register závetov NCRza (§ 73c) a Notársky centrálny register záložných práv NCRzp (§ 73d až 73i). Notársky centrálny register závetov prevzal evidenciu

nevyhlásených závetov (listín o vydedení, odvolaní týchto úkonov alebo iných úkonov pre prípad smrti), z príslušných súdov, čím sa zabezpečila väčšia prehľadnosť a poriadok v evidencii týchto listín. NCRza obsahuje evidenciu nevyhlásených závetov (listín o vydedení, odvolaní týchto úkonov alebo iných úkonov pre prípad smrti) a zoznam vyhlásených závetov (listín o vydedení, odvolaní týchto úkonov alebo iných úkonov pre prípad smrti), ktoré boli spísané vo forme notárskej zápisnice alebo ktoré notár prijal do notárskej úschovy. Postup registrácie do NCRza je obsahnutý priamo v Notárskom poriadku.

Notársky centrálny register záložných práv slúži na registráciu vzniku záložného práva k hnuteľným veciam, jeho zmeny a výmazu. Na požiadanie vydá notár výpis z registra záložných práv alebo potvrdenie o tom, že v registri záložných práv určitá registrácia nie je, ak žiadateľ presne identifikuje záložcu. Podrobnosti o vedení tohto registra a spôsobe registrácie v ňom upravuje vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 607/2002 Z.z. Vznik NCRzp bol súčasťou reformy záložného práva, ktorá prebiehala na Slovensku v rokoch 2000 – 2002. Zavedením tohto registra sa široko sprístupnilo úverové financovanie v ekonomike najmä pre stredných a malých podnikateľov prostredníctvom zlepšeného zabezpečenia pre veriteľov². Prínosom vzniku tohto registra je najmä to, že okrem posesórneho záložného práva sa začalo v úverových vzťahoch využívať neposesórne záložné právo, t. zn. že dlžník môže mať záloh naďalej v držbe a pokračovať v jeho užívaní (napr. strojové zariadenie alebo vozový park), aby získal výnosy potrebné na splatenie takto zabezpečeného úveru.

Ďalším prínosom tejto novely Notárskeho poriadku je skutočnosť, že sa Notárska komora SR stala verejnou certifikačnou autoritou, čím sa umožnilo, aby jednotlivé notárske úrady boli registračnými miestami (autoritami). Základnou úlohou verejnej certifikačnej autority je vydávanie certifikátov tak, že certifikačná autorita svojím súkromným kľúčom podpíše verejný kľúč a ďalšie osobné údaje žiadateľa o certifikát a podpisom zaručí, že jeho majiteľ je skutočne tá osoba, ktorá je uvedená v opise certifikátu.³ Uvedená zmena Notárskeho poriadku nadväzo-

² MATHERNOVÁ, K. – VALOVÁ, K. – HUCÍKOVÁ, M.: Reforma záložného práva. Ekonomický a právny poradca č. 6-7/2003, s. 62.

³ PAVLOVIČ, M.: Notárska komora ako verejná certifikačná autorita. Ars Notaria č. 1/2003, s. 38.

vala na zákon č. 215/2002 Z.z. o elektronickom podpise.

Uvedená novela Notárskeho poriadku zavádza nový typ notárskej úschovy tým, že dopĺňa do § 65 písmeno c), podľa ktorého môže notár prijať do úschovy peniaze, ak mu boli odovzdané so žiadosťou nakladať s nimi podľa osobitnej zmluvy alebo podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je § 151ma Občianskeho zákonníka. Spomenutá notárska úschova sa využíva pri výkone záložného práva (spravidla formou dobrovoľnej dražby), ak vzniklo na zálohu viac záložných práv. Ak je navrhovateľom dražby záložný veriteľ, ktorého záložné právo je v poradí rozhodujúcom na uspokojenie záložných práv registrované ako prvé, t. j. prednostný záložný veriteľ, predmet dražby sa prevádza nezaťažený záložnými právami ostatných záložných veriteľov. Preto prednostný záložný veriteľ uloží do notárskej úschovy v prospech ostatných záložných veriteľov a záložcu hodnotu výťažku z predmetu dražby prevyšujúcu pohľadávku zabezpečenú v jeho prospech po odpočítaní nevyhnutne a účelne vynaložených nákladov v súvislosti s výkonom záložného práva. Zložiteľ (prednostný záložný veriteľ) v zápisnici o prijatí peňazí do notárskej úschovy vyhlási, že sa vzdáva dispozičného práva nakladať s peniazmi, ktoré sú predmetom notárskej úschovy, a s týmito peniazmi nakladá notár. Notár následne vyhladá v registri záložných práv alebo v osobitných registroch (pre nehnuteľnosti – kataster nehnuteľností, pre cenné papiere – depozitár cenných papierov, pre ochranné známky – register ochranných známok, a pod.) ostatných záložných veriteľov, ktorým oznámi, že sú u neho zložené peniaze v notárskej úschove a tieto peniaze im vydá.

Táto novela Notárskeho poriadku zverila notárom aj kompetenciu vykonávať fyzickým a právnickým osobám správu majetku v súvislosti s výkonom notárskej činnosti.

Ďalšia novela Notárskeho poriadku schválená pod č. 527/2002 Z.z. ako čl. II zákona o dobrovoľných dražbách, nadobudla účinnosť dňa 1. januára 2003 rovnako ako predchádzajúca novela. Tento zákon bol tiež súčasťou reformy zá-

ložného práva na Slovensku a mal zabezpečiť rýchly spôsob realizácie záložného práva, čo sa podľa mojich skúseností v praxi aj podarilo. Uvedená novela zaviedla do Notárskeho poriadku Notársky centrálny register dobrovoľných dražieb NCRdr a notári tým získali oprávnenie registrovať konanie dobrovoľnej dražby, jej výsledku, prípadne zmarenia alebo upustenia od dražby. Do NCRdr sa registrujú vyhlásené dobrovoľné dražby a zapisujú sa základné údaje o nich, najmä predmet dobrovoľnej dražby, dražobník, navrhovateľ dobrovoľnej dražby, miesto a čas konania dobrovoľnej dražby. Dobrovoľná dražba je nenútený výkon záložného práva, ktorý je rýchly a efektívny a súčasne poskytuje aj primeranú ochranu dotknutých práv.

3. Záver

Sami iste uznáte, že tieto zmeny Notárskeho poriadku sú také významné, že ich treba spomenúť pri výpočte prínosov jednotlivých ministrov pre notársky stav. Navyše, Valné zhromaždenie Notárskej akadémie Slovenska na Medzinárodnej notárskej konferencii – 3. slovenských notárskych dňoch, konanej 1. až 3. mája 2003 v Bratislave, v roku 10. výročia obnovenia slobodného notárskeho povolania vykonávaného na princípoch rímskej právnej kultúry, udelilo vyznamenanie JUDr. Jánovi Čarnogurskému, ktorý sa vo funkcii ministra spravodlivosti Slovenskej republiky zaslúžil o rozvoj notárstva, najmä v oblasti získania nových kompetencií a pri zavádzaní CIS – NK SR. Patrí mu vďaka za to, že Notárska komora SR týmto novým systémom aj na poli európskeho, resp. svetového notárstva v niektorých činnostiach získala prvenstvo.⁴

Novely Notárskeho poriadku prijaté v čase „ministrovania“ JUDr. Jána Čarnogurského nám iste môžu závidieť mnohé iné notárstva v Európe. Preto verím, že autor článku Notár ministrom, minister notárom, mi toto krátke doplnenie nebude mať za zlé.

JUDr. Katarína Valová
notár so sídlom v Bratislave

⁴ OPATOVSKÝ, J.: Udelenie vyznamenání. Ars Notaria č. 2/2003, s. 8.

• AKTUALITY Z KOMORY •

ZASADNUTIE PREZIDENTOV INICIATÍVY STREDOEURÓPSKÝCH NOTÁRSTIEV HEXAGONÁLY, ČILISTOV, SLOVENSKÁ REPUBLIKA

„Historické epochy striedajú nové historické epochy, kráľov striedajú iní králi, vládarov ďalší vládateli...“

Len Pán Boh zostáva jeden!

Ten istý, čo stvoril svet, v ktorom vytvoril každému tvorovi malý kúsok priestoru pre život a určil mu jeho úlohu a miesto...“

Miesto na Zemi...“

Majestátny Dunaj, ten dávny nemý svedok, od nepamäti rozdeľuje a spája osudy ľudí a národov, tak ako v tomto okamihu spojil aj naše cesty a osudy, s cieľom, aby ich znovu rozdelil a znovu spojil... Navždy! Svedkovia jari klopú na dvere, slnečné lúče do našich srdiec vlievajú novú energiu a radosť prebudenú jarnou rovnodennosťou, a MY sa opäť stretávame, a hľadáme „naše miesto na Zemi...!“

Vitajte priatelia a cíťte sa u nás ako doma, nech toto stretnutie stopu večnú zanechá v našej pamäti! “

JUDr. Miroslav Duriš, PhD.
Prezident Notárskej komory SR

Tento uvítací príhovor sa stal mottom zasadnutia členských štátov Hexagonály (CCEN), ktoré sa konalo 26. a 27. marca 2009 pod predsedníctvom Notárskej komory Slovenskej republiky.

Zasadnutie prezidentov Iniciatívy stredoeurópskych notárstiev (Hexagonály) svojou prítomnosťou poctil na úvod stretnutia štátny tajomník Ministerstva spravodlivosti SR pán Dr. Daniel Hudák, ktorý vo svojom príhovore privítal v mene ministerstva spravodlivosti prítomných zástupcov zúčastnených notárstiev a odovzdal pozdrav od pána ministra spravodlivosti Dr. Štefana Harabina, ktorému neodkladné pracovné povinnosti na poslednú chvíľu znemožnili osobne sa zúčastniť na tomto medzinárodnom stretnutí.

Pracovná časť pokračovala nasledujúci deň pozdravom a privítaním účastníkov prezidentom NK SR Dr. Miroslavom Durišom, PhD., privítaním a po-

zdravom pani štátnou tajomníčkou Ministerstva spravodlivosti SR Dr. Annou Vittekovou.

Iniciatívu stredoeurópskych notárstiev (CCEN) založili v roku 1998 notárske komory Rakúska, Chorvátska, Maďarska, Slovenska, Slovinska a Českej republiky (z počtu krajín je odvodený jej skrátený názov „Hexagonála“), s hlavnými cieľmi podpory prístupu k notárskym službám pre občanov a hospodárstvo stredoeurópskych krajín, poskytnutie príspevku orientovaného na služby pre budovanie justičnej siete Európskej únie a zintenzívnenia spolupráce medzi zúčastnenými notárstvami. V tomto roku teda začal jedenásty rok našej spolupráce založenej nielen na báze formálnej spolupráce, ale aj na báze dokonalého porozumenia a priateľských vzťahov medzi notárskymi komorami a ich zástupcami navzájom.

Vzhľadom na spoločné základy, históriu a tradície majú notárstva tzv. latinského typu, ktoré vychádzajú z princípov rímskeho práva, veľa spoločného, čo ich zblížuje a zároveň predurčuje k naplneniu funkcie notárstva na princípoch odbornosti, zodpovednosti a dôveryhodnosti. Svoje nenahraditeľné funkcie ponúka notárstvo v prospech štátu a jeho občanov v rámci kompetencií, ktoré boli notárovi zverené, ako nositeľovi verejnej moci pri plnení úloh štátu v oblasti preventívnej spravodlivosti.

V súčasnosti sa stretávame s mnohými útokmi na systém kontinentálneho práva, najmä z prostredia common law na princípy notárstva, keďže systém anglosaského práva nie je zameraný na prevenciu, ako je to u nás. Štúdiom a porovnaním princípov a inštitúcií anglosaského práva s právom kontinentálnym založeným na báze rímskeho práva je v súčasnosti predmetom mnohých štúdií na pôde európskych inštitúcií, ako aj na pôde Rady notárstiev Európskej únie (CNUE), ktorej členom je aj Notárska komora SR, ktorá zároveň v zmysle štatútu CNUE v tomto roku zastáva aj pozíciu člena 5 člennej Výkonnej rady.

Rada notárstiev EÚ prijala v tomto roku nové logo, ktoré vo svojom názve „Notári Európy – garanti právnej bezpečnosti“ odráža základné poslanie tejto právnickej profesie v prostredí komunitárneho práva. To, že nejde len o prázdnu frázu, potvrdzuje skutočnosť, že notári sú v rámci európskych štruktúr považovaní za dôveryhodného partnera a realizátora komunitárnej politiky vo vzťahu k členským štátom, ktoré historicky predurčujú notárom kompetencie napríklad v oblasti prevodov nehnuteľností, spisovaní verejných listín a ich nenahraditeľnej a nezameniteľnej úlohe v kontinentálnom právnom poriadku, v odvetviach dedičského a obchodného práva, ochrany rodiny a manželstva, ochrane tzv. zraniteľných (handicapovaných) osôb, ochrane spotrebiteľa, „one stop shopov“ atď.

Notári Európy sa aktívne podieľajú v rámci projektu budovania Európskej súdnej siete na budovaní Európskej notárskej siete, Európskeho dedičského osvedčenia, Európskeho exekučného titulu a mnohých iných na tomto mieste nemenovaných civilnoprávných nástrojov, ktorých cieľom je skvalitniť život osôb žijúcich v európskom právnom priestore.

Za povšimnutie stojí skutočnosť, že nie všetky členské štáty EÚ dôsledne využívajú potenciál notárstva na riešenie nesporných agend, s konečným efektom odbremenenia súdov od tohto druhu agendy, zabezpečenia výkonu štátnej moci prostredníctvom inštitútu notárstva podliehajúce-

ho štátnemu dohľadu, a konečným dôsledkom šetrenia štátnych finančných prostriedkov vynakladaných na riešenie nesporných agend.

Takýchto krajín, medzi ktoré patrí aj Slovenská republika, našťastie nie je veľa, avšak „pevná reťaz môže prestať plniť svoju funkciu, ak v jej strede zlyhá čo i len jediné ohnivko tvoriace jej súčasť...“. V expresívnom význame za reťaz možno považovať krajiny s kontinentálnym systémom práva a jeho tradičnými inštitútmi, medzi ktoré patrí aj notárstvo.

Nemenej dôležité sú otázky verejných registrov, ich autenticita a materiálna publicita.

Aká je hodnovernosť verejného registra, do ktorého sa zapisuje akákoľvek listina napriek tomu, že štát disponuje možnosťami využitia verejných listín...? Akú procesnú váhu a dôveryhodnosť v zapísané údaje má výstup z takéhoto registra v súdnom konaní...? Ako je zabezpečená ochrana občana – spotrebiteľa...? Aká je dôveryhodnosť verejného registra s nedokonalým obsahom vo vzťahu k obdobným verejným registrom v iných členských štátoch EÚ...? Aké sú kompetencie notárstiev v štátoch Hexagonály v oblasti prevodov nehnuteľností, zápisov do verejných registrov (kataster nehnuteľností, obchodný register...)? Aká je úloha súdu, notára, advokáta v právnom systéme štátu?

Sú vymedzené kompetencie, ktoré definujú tradičné právnické povolania, určujú rozdiely, ktoré defi-

nujú činnosť súdu, notára, advokáta, exekútora, ktoré zároveň vymedzujú priestor ich činnosti?

Zasadnutie prezidentov Hexagonály sa pokúsilo porovnávacou metódou dať odpovede na položené otázky, so snahou hľadania podstaty, ktorá je v členských krajinách totožná, a špecifikácie príčin rozdielov a odlišností, zaoberajúc sa témami:

1. porovnanie právomocí notárov v členských štátoch Hexagonály a vypracovanie porovnávacieho materiálu,
2. Európska sieť registra závetov (ARERT)
 - a) stav prác v CNUe
 - b) akčný plán e-Justice práva EÚ na roky 2009 – 2013
 - c) postavenie členov Hexagonály v tejto otázke
3. ustanovenie/nariadenie/predpis dedičského práva na pôde EÚ
4. Európska súkromná spoločnosť – aktuálny stav prác
5. a) reformné snahy v súkromnom práve Českej republiky (správa českej delegácie) a Slovenskej republiky (správa slovenskej delegácie)
 - b) reforma súkromného práva v Maďarsku a Rakúsku (správy delegácií)
6. EÚ smernica o zmluvnom práve pre spotrebiteľa
7. Ďalšie stretnutie
8. Rôzne

Pani štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky JUDr. Anna Vitteková vo svojom príhovore zdôraznila, že Slovenská republika patrí do priestoru centrálnej Európy

a snahou štátu by malo byť nielen pokračovanie v tradíciách notárstva, ale celkovo v tom, čo bolo historicky dobré a rokmi osvedčené, s poukázaním na skutočnosť, že v súčasnosti je snaha zo strany Ministerstva spravodlivosti SR legislatívne riešiť problémy súvisiace s prevodmi nehnuteľností na našom území. Vyzdvihla spoluprácu s rekodifikačnou komisiou Maďarska, Českej republiky, Rakúskom a s Talianskou notárskou komorou. Záverom svojho príhovoru Dr. Anna Vitteková pripomenula, že toto stretnutie Hexagonály môže zvýšiť povedomie odborníkov pri riešení otázok notárstva ako dôležitého inštitútu na úseku preventívnej spravodlivosti.

Záverom rokovania potvrdili históriou zdokumentované a overené skutočnosti, že notárstvo latinského typu v každej krajine ponúka a bude ponúkať k službám štátu a jeho občanov svoj potenciál, svoju pridanú hodnotu garanta právnej bezpečnosti a istoty právnych vzťahov, a myslím si, že v období riešenia dôsledkov súčasnej krízy, ktorá okrem iného vypukla aj ako následok „bezbrehej deregulácie“ na trhu práva, stojí skutočne za zamyslenie a dôkladné uváženie, či ponuka notárstiev založená na preukázateľných historických skúsenostiach bude prijatá a uvedená do života cestou kvalitnej európskej a vnútroštátnej legislatívy, alebo zostane nepovšimnutá s nevyhnutým následkom „prepísovania dejín....“

JUDr. Miroslav Duriš, PhD.
Prezident Notárskej komory SR

21. EURÓPSKE NOTÁRSKE DNI V SALZBURGU

Rakúska notárska komora zorganizovala v Salzburgu po dvadsiaty prvýkrát Európske notárske dni. Hlavnými témami boli Európska verejná listina a Európske osvedčenie o dedičstve.

Vyššie 200 prítomných notárov z rôznych európskych krajín privítali Dr. Michael Umfahrer (prezident Rakúskej notárskej akadémie), Günther Lux (Bank Austria Salzburg), Bernard Reynis (prezident CNUE a notár), Mag. Gabi Burgstaller (predsedkyňa vlády spolkovej krajiny Salzburg), Dr. Benita Ferrero-Waldner (členka EK), Dr. Klaus Woschnak (prezident Rakúskej NK, notár) a Mag. Claudia Bandion – Ortner (spolková ministerka spravodlivosti). Z uvítacích príhovorov zaujal najmä pozitívny postoj predstavitelia Bank Austria Salzburg voči notárom, ktorý ich označil ako „skalú vo vlnobití“ („záchranné koleso“), vyzdvihujúc najmä obrovský prínos notárskeho stavu rakúskemu bankovníctvu v rámci výkonu preventívnej spravodlivosti.

Dopoludňajšia časť patrila téme Európska verejná listina, ktorú začal prednáškou univ. prof. Dr. h.c. Dr. Walter H. Rechberger. Načrtnol možné problémy pri vzájomnom uznávaní a vykonateľnosti verejných listín a uviedol prítomných do problematiky. Táto téma pokračovala panelovou diskusiou, na ktorej sa zúčastnili Nicole Cochet

(ministerka spravodlivosti Francúzska), Michael Lightowler (Notárske spoločenstvo Anglicka a Walesu a notary public), Dr. Gottfried Musger (sudca Najvyššieho súdu v Rakúsku), prof. Rechberger, Salla Saastamoinen (Európska komisia), prof. Hans-Heinrich Vogel (Univerzita v Lund – Švédsko).

Popoludní otvorila tému Európske osvedčenie o dedičstve svojou prednáškou univ. prof. Mag. Dr. Brigitta Lurger, LL.M. (Karl-Franzens-Universität Graz) a uviedla, kam by sa malo uberať v budúcnosti riešenie tejto témy. Odborníci Salla Saastamoinen (Európska komisia), Kateřina Putnová (Ministerstvo spravodlivosti ČR), Tomas Traar (Ministerstvo spravodlivosti Rakúska) a prof. Lurger uviedli svoje skúsenosti k téme z hľadiska svojej špecializácie.

Európske notárske dni sa stali v Rakúskej republike najdôležitejším odborným podujatím z oblasti notárstva a oprávnené majú v názve slovíčko európske. Ústrednou myšlienkou je totiž oboznámenie sa s európskymi procesmi, právno-politickými postupmi v Rakúsku a Európskej únii a ich aplikácia na problematiku notárstva, čím bolo toto skvele zorganizované podujatie prínosom pre všetkých zúčastnených.

Mgr. Peter Danczi
notár so sídlom v Nových Zámkoch

ZÁPIS PRÁV K NEHNUTEĽNOSTIAM V RAKÚSKEJ REPUBLIKE, VEREJNOSŤ A DOSTUPNOSŤ TÝCHTO ÚDAJOV

Úvodom chcem spomenúť, že poznatky, ktoré viedli k napísaniu tohto príspevku som čerpala z návštevy Okresného súdu v rakúskom meste Bruck a.d. Leitha, ktorej som sa zúčastnila za Notársku komoru SR spolu s jej viceprezidentom JUDr. Karolom Kováčsom. Pracovné stretnutie sa konalo pod záštitou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a pani štátnej tajomníčky JUDr. Anny Vittekovej. Súčasťou de-

legácie boli aj predstavitelia Katastra nehnuteľností SR.

Účelom stretnutia bolo zachytiť styčné body v právnej úprave pri prevodoch práv k nehnuteľnostiam, čerpať z odlišností a inšpirovať sa zaužívanou a fungujúcou praxou. Získané poznatky boli prínosom pre novú navrhovanú právnu úpravu, najmä pokiaľ ide o posilnenie právnej istoty na trhu s nehnuteľnosťami na Slovensku.

V prvom rade treba spomenúť zásadný rozdiel v štruktúre katastrálnych orgánov na Slovensku a v Rakúsku. Na Slovensku je zápis práv k nehnuteľnostiam, ich evidencia rovnako ako geodetické informácie zastrešené pod katastrálnymi úradmi – orgánmi štátnej správy, ktoré majú charakter štátneho orgánu.

V Rakúsku existujú úrady podobného charakteru. Rozdiel je v tom, že v kompetencii majú len súbor katastrálnych informácií. Práva k nehnuteľnostiam evidujú príslušné súdy ako nezávislé orgány. Súdy vedú aj zbierku listín.

Práva k nehnuteľnostiam sú vedené v pozemkových knihách, ktoré poznáme aj u nás z nie takej dávnej minulosti. V Rakúsku táto evidencia pretrvala od roku 1948 a funguje takto už 140 rokov. Dodnes sa zachoval aj systém členenia pozemkových kníh na časti A, B a C.

Zbierka listín je verejná. Eviduje sa v nej meno, dátum narodenia a bydlisko. Každý si môže na požiadanie vyhotoviť kópiu, ktorá je spoplatnená 2 EUR za stranu. Od roku 2006 je prístupná aj na internete (údaje pred rokom 2006 sa nachádzajú len v listinnej forme). Verejnosť zbierky listín a jej ľahká dostupnosť sprehľadňuje trh s nehnuteľnosťami. Každý prevod je takto transparentný.

A aký je postup pri prevode práv k nehnuteľnostiam? Spolu so zmluvou sa podá žiadosť o zápis na príslušný súd. Pri podaní sa zapíše do denníka a prideli sa jej číslo, súčasne sa vykoná plomba a v rovnakom čase sa tento stav zverejní na internete. Totožné číslo má aj rozhodnutie o zmene práva k nehnuteľnosti. Rozhoduje príslušný súd uznesením do 30 dní. Voči uzneseniu možno podať námietky. V rámci zachovania princípov súdneho konania možno podať opravný prostriedok aj voči rozhodnutiu o povolení prevodu práv

k nehnuteľnostiam. Nemožno sa vzdať opravného prostriedku vopred. Právo k nehnuteľnosti vzniká dňom vydania rozhodnutia, nie jeho právoplatnosťou. Tento okamih sa nám môže javiť ako zvláštny, ale je to dané právnou stabilitou a praxou. Podľa informácií pracovníkov súdu neboli podané námietky voči uzneseniam niekoľko desaťročí. Zápisy práv k nehnuteľnostiam vykonáva špecializovaný zamestnanec súdu vyškolený v právnej oblasti a v oblasti týkajúcej sa práv k nehnuteľnostiam na Vrchnom súde vo Viedni. Prácu môže vykonávať po úspešnom absolvovaní odborných skúšok na súde. Žiadosť o zápis práv k nehnuteľnosti je spoplatnená sumou 3,50 EUR. Poplatok za vykonanie zápisu je napríklad pri kúpnych zmluvách 1 % z kúpnej ceny a pri záložných zmluvách 1,2 % z hodnoty pohľadávky.

Ako je to so spisovaním zmlúv? Právna úprava v Rakúsku umožňuje vyhotoviť zmluvu o prevode nehnuteľností akýmkoľvek subjektom. V praxi však 90 % zmlúv vyhotovujú notári alebo advokáti, pomerom 2/3-iny notári a 1/3-inu advokáti. A ako si to vysvetľujú? Na túto otázku sme dostali nasledujúcu odpoveď: „Keď mám pokazené auto, idem k automechanikovi, a keď potrebujem vyhotoviť zmluvu, pôjdem predsa k právne znalejšej osobe notárovi alebo advokátovi.“

Spolupráca medzi notármi a súdom príslušným na vykonanie zápisov k nehnuteľnostiam funguje na princípe vzájomnej spolupráce a dôvery. Na podateľni okresného súdu má každý notár vyhradenú svoju priehradku, do ktorej doručuje ním spísané zmluvy. Zároveň sú tam pre občanov k dispozícii kontakty na všetkých notárov v obvode daného súdu.

JUDr. Zuzana Grófiková
notárka v Bratislave

KOLOKVIUM „PRÁVNA SPOLUPRÁCA V SLUŽBÁCH EURÓPSKÝCH RODÍN“

19. – 20. MAREC 2009 BRUSEL

Dnes 8 miliónov európskych obyvateľov býva v členskom štáte, ktorý nie je ich domovský, aby tam študovali, pracovali, pripojili sa k partnerovi alebo prežili svoj dôchodok. Každ-

doročne možno hovoriť o 50 000 až 100 000 cezhraničných dedičstiev. Rastúci počet dvojnárodných manželstiev sa uzaviera v Európe. Ďalší významný vývoj, okolo 170 000 rozvo-

dov je medzi partnermi dvoch rôznych národností.

Títo ľudia sú počas rôznych životných etáp konfrontovaní so zložitými situáciami, ktoré vyplývajú z konfrontácií jednotlivých národných práv a ktoré nie sú upravené komunitárnym právom. Manželstvá a registrované partnerstvá osôb rovnakého pohlavia nie sú rovnako uznávané v členskom štáte, kde pár žije. Cezhraničné rozvody so sebou prinášajú pre občana zložité procedúry ako úprava výživného alebo rozdelenie majetku. Cezhraničné dedičstvá spôsobujú značné právne a praktické prekážky. Rovnako aj neistota, ktorej môže byť vystavený napríklad nemecko-taliansky pár žijúci v Bruseli.

Prostredníctvom tohto kolokvia chcela organizácia Konferencie notárstiev Európskej únie (ďalej „CNUÉ“) v spolupráci s Európskou komisiou (ďalej „EK“) zodpovedať oprávnené otázky, ktoré si kladú občania v Európe. Doplnené o praktické príklady, privíta toto stretnutie reprezentantov svetových univerzít a osobností v Európe, ku ktorým ho pripojili odborníci z oblasti práva – garanti právneho zabezpečenia – ktorými sú notári. Spoločne sa zamysleli nad konaním, ktoré treba podniknúť na vytvorenie skutočného európskeho právneho priestoru k službám občanom – najmä v oblasti rodinných a majetkových vzťahov.

Kolokvium prebiehalo spôsobom určenia témy napr.: **Uznávanie manželstiev a registrovaných partnerstiev aj medzi osobami rovnakého pohlavia**, pričom bola ku každej téme uvedená Prípadová štúdia tak, ako v danom prípade táto:

Holandský pár rovnakého pohlavia žije v Belgicku, kde uzavrie manželstvo. Pár sa presťahuje do Rakúska za prácou pre Agentúru EÚ pre základné ľudské práva, ktorej vedenie sa nachádza vo Viedni. Je možné, aby manželská zmluva uzavretá v Belgicku bola uznaná rakúskym notárom, ktorého pár navštívi za účelom vyriešenia majetkových dispozícií vyvolaných presťahovaním sa?

K príkladom sa vždy vyjadrili reprezentanti niekoľkých štátov: napríklad k tejto príkladovej štúdii p. Alexander Michalek (notár z Rakúska) – aplikácia postupu zatiaľ nie je umožnená v štáte z dôvodu nedostatku príslušnej právnej úpravy, p. Jacques Rijckaert (notár z Belgicka) – platí právo domicilu alebo osobitný postup upravený v manželskej zmluve, p. Pedro Carrión (notár zo Španielska) – platí Konvencia o uznávaní rodin-

ných zväzkov, pričom z politických dôvodov sa k tejto Konvencii veľa štátov nepripojilo a dodnes sa odmieta riešiť táto otázka v právnych predpisoch (v medzinárodnom práve rodinnom a súkromnom). V Španielsku pristúpili ku Konvencii (25. septembra 2007) a následne boli upravené aj iné právne normy. Register upravujúci registrované partnerstvá rieši všetky zväzky a je vedený pri Notárskej komore Španielska. V budúcnosti by bolo možné použiť listiny takto vyhotovené v rámci Európy vo voľnom obehú, pričom by bolo možné použiť tento „nástroj“ ako riešenie, ale zároveň aj ako významnú prevenciu pri predchádzaní rôznych sporov v budúcnosti (napr. pri „rozvode – rozchode“, usporiadaní majetkových vzťahov, vyhotovovaní testamentu, osvojení, opatrovníctve a pod.). P. Ruth Farrugia (profesorka na Právnickej fakulte Maltskej Univerzity) sa k problému vyjadrila v tom zmysle, že najskôr treba ozrejmiť jednotlivé inštitúty, ako sú právne upravené v jednotlivých štátoch EÚ, a to:

- a) manželstvo,
- b) registrované partnerstvo osôb rôzneho pohlavia,
- c) registrované partnerstvo homosexuálnych alebo transsexuálnych osôb.

Vzťahmi rovnakého pohlavia (Same sex relationship) sa zaoberá niekoľko judikátov, ktoré vymenovala a ktorým by bolo možné venovať osobitnú pozornosť v článku, ktorý bude k tejto problematike spracovaný v ďalšom čísle nášho časopisu.

Rovnako aj k témam

- **cezhraničné rozvody**
- **ochrana z hľadiska veriteľa** (resp. vzhľadom k veriteľovi)
- **plánované dedičstvo**
- **ochrana zraniteľných osôb** – p. Marta Pertegas (tajomníčka Stáleho Sekretariátu Haagskej konferencie Medzinárodného práva súkromného) sa venovala osobitne tejto problematike a aj v našom časopise budeme tejto problematike venovať osobitnú pozornosť v osobitnom článku, keďže medzinárodné nástroje upravujú podľa systému zaradenia, teda podľa charakteru pomoci a odkázanosti príslušné právnické osoby (napr. rôzne medzinárodné inštitúcie a neziskové organizácie) a fyzické osoby, pričom Nemecko a Francúzsko sa v týchto projektoch angažovali zatiaľ najaktívnejšie. Haagske konvencie z roku 2005 a 2006 sa podrobnejšie zaoberali riešením týchto problémov na medzi-

národnej úrovni. Na riešenie otázky existuje viac návrhov – na bázenárodných právnych úprav a cezhraničnej úrovni.

- **vzájomné uznávanie osobného statusu** – p. Rolf Wagner, vedúci úseku „Medzinárodného práva súkromného“ na nemeckom ministerstve spravodlivosti uviedol, že v Nemecku už dávnejšie pôsobí osobitný systém evidencie, pričom sa vyhotovuje „Osvedčenie osobného statusu“, ktoré je registrované prostredníctvom justičných orgánov Nemecka. Aj Medzinárodná komisia občianskeho práva (CIEC) spracovala k tejto téme komparatívnu štúdiu, ktorej sumár sa nachádza na internetovej stránke ministerstva.
- **vzájomné uznávanie a vykonateľnosť verejných listín v Európe** – tejto problematike sa už dlhšie obdobie venuje zvýšená pozornosť v EK a CNUE, ale na kolokviu; p. Cyril Nourissat – profesor právnickej fakulty na Lyonskej Univerzite predniesol prednášku, ktorá komplexne rieši ich vykonateľnosť (súdnú, exekučnú, aj keď otázka „exequator“ je proces, ktorý je odvodený od súdneho procesného konania a je prirodzene upravený v občianskoprávných procesných predpisoch). Vzájomné uznávanie je odvodené od právnej sily vyhotovovanej listiny. Je niekoľko hypotéz, ako to riešiť podľa právnej situácie a postavenia jednotlivých predstaviteľov rezortu justície v danom štáte, v danej dobe, resp. volebnom období, pričom nesmierny vplyv na riešenie má „komercializácia“ všetkých rezortov. Komercializácia justície sa podpísala na „oslabení“ postavenia justičných orgánov. Čo si každý v právnom štáte musí uvedomiť, je fakt, že toto oslabenie je na úkor právnej istoty a bezpečnosti. Postup, ktorý nadniesol španielsky europoslanec p. Manuel Medina Ortega 12. júna 2002 v prípade, keď kúpnopredajná zmluva prechádza novým vývojom (za účelom tzv. „zjednodušenia procesu“ v cezhraničnom styku dochádza len k formálnemu prijatiu aktu kúpy kupujúcim napr. v Anglicku aj bez akéhokoľvek overenia príslušným úradným orgánom), vyvolal otázku typu, resp. formy dokumentu, či vôbec môže spĺňať súkromná listina za akýchkoľvek iných okolností istotu vo svojich právnych účinkoch.

P. Bernard Reynis – prezident CNUE záverom oboznámil prítomných so syntézou kolokvia.

Uviedol, že **rodina je v centre pozornosti EÚ a určite si zaslúži zvýšenú bezpečnosť a istotu**, pričom notári sú pripravení aj technicky svojimi centrálnymi registrami s najmodernejšou technikou, Európskou notárskou sieťou (RNE) všetky požiadavky EK splniť. Z výsledkov kolokvia vyplýva, že bol daný jasný pohľad aj na riešenia veľmi konkrétne, ktoré už sú pripravené zo strany CNUE a notárstiev vo všetkých štátoch Európy. Notárstvá medzi sebou komunikujú veľmi aktívne najmodernejšími metódami a hľadajú riešenia, ako upraviť jednotlivé právne inštitúty tak, aby boli neodkladné problémy v oblasti rodiny a rodinného práva riešené jednotne v Európskom právnom priestore. Uviedol, že verejné registre sú budúcnosťou Európy a väčšina členských štátov má už tieto podmienky aj v podmienkach justície splnené, teda nič nebráni ich centralizácii a notári sú pripravení. Rozšírenie týchto registrov medzi všetky členské štáty spôsobuje, že sa môže neobmedzene rozšíriť aj okruh centralizovaných informácií a obeh v jednotlivých členských štátoch.

Európsky komisár **p. Jacques Barrot** (viceprezident EK a komisár zodpovedný za „Spravodlivosť, slobodu a bezpečnosť“ v Európe) osobne zdôraznil, že považuje za mimoriadne potrebné prizvať k spolupráci na legislatívnych snahách, ktoré budú riešiť problémy manželských režimov, ochranu zraniteľných osôb, dedičských režimov a pod. všetkých, ktorí môžu prispieť k úspešnému vyriešeniu spoločných problémov. Napríklad dedičské režimy ostávajú (v počte dedičstiev) na prvom mieste a sú teda centrom pozornosti EK, zároveň sú však aj doménou notárov. Notári spĺňajú všetky predpoklady na výkon tejto agendy a nie sú žiadne prekážky, aby obdobne nemohli v budúcnosti notári prevziať aj iné druhy agend, ktoré si doba z hľadiska zvýšenej ochrany vyžaduje. Projekt Rím III. o cezhraničných rozvodoch má byť prijatý do roku 2010. Pripravované nariadenie EK v oblasti dedičského práva otvára široké možnosti závetcom v jednotnom postupe v rámci EÚ – zvoliť si právo posudzovania dedičských nárokov podľa miesta (napr. úmrtia, pobytu a pod.). Európske osvedčenie o dedičstve ako európsky právny nástroj na zjednotenie postupu by vyriešilo čiastočne problémy, ktoré sa v EÚ riešia v počte cca 450 000 dedičstiev, pričom ide o majetok asi za 123 miliárd eur. Komisár zároveň apeloval na CNUE a európske notárstvá, aby mobilizovali svoje schopnosti a možnosti a v rámci budúceho programu, ktorý stanoví princípy EK a ciele na roky 2010 až 2014, v máji

v roku 2010 v Stockholme predstavili aj program uznávania a obehu verejných listín, najmä notárskych listín. Komisár Barrot sa netajil s tým, že tento päťročný justičný program počíta so vzájomným uznávaním (mutual recognition) a v členských štátoch sa bude zaoberať harmonizáciou ich právnych systémov, pričom by sa výrazne mali znížiť formality v tejto oblasti (napr.

zrušenie systému apostilu), ale nemôže to byť na úkor právnej istoty a bezpečnosti. Právnu istotu a bezpečnosť v Európe predstavujú len justičné orgány, spomedzi nich aj notári, ktorí majú štátom delegovanú právomoc za osobitných podmienok.

JUDr. Magdaléna Valušová
notárka so sídlom v Rimavskej Sobote

• SPOLOČENSKÁ RUBRIKA •

V II. štvrtroku 2009 sa životných jubileí dožili a dožívajú títo členovia Notárskej komory Slovenskej republiky:

JUDr. Mária Kožušková, 55 rokov
JUDr. Ľudmila Kupková, 55 rokov
JUDr. Jana Boledovičová, 55 rokov
JUDr. Oľga Folbová, 55 rokov
JUDr. Vladimír Gonda, 50 rokov

JUDr. Jana Elzerová, 45 rokov
JUDr. Juliana Tkáčová, 45 rokov
JUDr. Luciana Rebrová, PhD., 40 rokov

Všetkým srdečne blahoželáme, prajeme im veľa zdravia, úspechov v práci i v osobnom živote.

Prezídium NK SR

ARS NOTARIA

Vydáva Notárska komora Slovenskej republiky.

Vychádza štyrikrát do roka.

Redakčné spracovanie a sadzba: IURA EDITION, spol. s r. o., Oravská 17, 821 09 Bratislava, tel.: 02/58 10 20 24, fax: 02/58 10 20 18, <http://www.iura.sk>, office@iura.sk.

Vytlačila tlačiareň IBI Print, Bratislava.

Objednávky časopisu a inzercie prijíma a vybavuje Sekretariát Notárskej komory Slovenskej republiky. Záhradnícka 66, 821 03 Bratislava, tel.: 02/55 57 45 19, fax: 02/55 57 45 89.

Predplatné na jeden rok 44 € / 1 325,50 Sk.

ISSN 1335-2229